

Besluit

Ons kenmerk : ACM/UIT/649401
Zaaknummer : ACM/24/187957

Ontwerp Methodebesluit elektriciteit en drinkwater Caribisch Nederland 2026 - 2031

Vaststelling door de Autoriteit Consument en Markt van een methode als bedoeld in artikel 2.5, vijfde lid, en artikel 3.14, zesde lid, van de Wet elektriciteit en drinkwater BES.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding en leeswijzer	5
2. Procedure en grondslag van totstandkoming van de methode	6
3. Juridisch kader	7
4. Reguleringskader	9
5. Methode van regulering	12
5.1 Lengte van de reguleringsperiode	12
5.2 Bepaling van de tarieven	12
5.3 Berekening van het redelijk rendement	21
5.4 Energiekosten	22
5.5 Stimulans voor duurzame productie	26
6. Dictum	31
Bijlage 1: WACC	32

Samenvatting

1. In deze methode legt de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) vast hoe zij de tarieven voor drinkwater en elektriciteit op Bonaire, Sint Eustatius en Saba bepaalt. De ACM heeft deze taak op basis van de Wet elektriciteit en drinkwater BES, die op 1 juli 2016 is ingegaan.
2. Deze methode geldt voor de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031, ook wel de derde reguleringsperiode genoemd.
3. De ACM gebruikt deze methode voor het vaststellen van de tarieven voor zowel producenten als voor distributeurs van elektriciteit en drinkwater. Het gaat om de volgende ondernemingen:
 - Water en energiebedrijf Bonaire N.V. (WEB)
 - ContourGlobal Bonaire B.V. (ContourGlobal)
 - Statia Utility Company N.V. (STUCO)
 - Saba Electric Company N.V. (SEC)

Hoe is de methode tot stand gekomen?

4. De ACM heeft op **XX XX 2025** de methode vastgesteld en terinzage gelegd.

Juridisch kader

5. De methode die de ACM op basis van de Wet elektriciteit en drinkwater BES moet vaststellen, vormt het kader voor de tarievenbeschikkingen. Anders dan in Europees Nederland kunnen belanghebbenden niet *direct* in bezwaar of beroep tegen een methodebesluit dat op grond van de Wet Elektriciteit en Drinkwater BES is genomen. Dat kan wel tegen de tarievenbeschikkingen. In een juridische procedure tegen de tarievenbeschikkingen kunnen belanghebbenden vervolgens ook argumenten aanvoeren tegen de methode.

Reguleringskader

6. De doelstelling van de Wet elektriciteit en drinkwater BES is een betrouwbare, betaalbare en duurzame elektriciteits- en drinkwatervoorziening in Caribisch Nederland. De tariefregulering moet ervoor zorgen dat nutsbedrijven worden gestimuleerd om doelmatig (efficiënt) te werken, maar ook dat nutsbedrijven hun investeringen kunnen uitvoeren. De ACM heeft, in lijn met de eerste twee reguleringsperiodes, gekozen voor de methode van 'profit sharing'. Deze methode houdt in dat de ACM vooraf inschat wat de kosten voor het nutsbedrijf worden. Als achteraf blijkt dat een nutsbedrijf hogere of lagere kosten heeft gemaakt, dan komt dat voor een deel voor rekening of ten gunste van het nutsbedrijf en voor het overige deel voor rekening of ten gunste van de afnemer. Het doel hiervan is enerzijds het bieden van voldoende ruimte voor investeringen, en anderzijds het prikkelen van de nutsbedrijven tot doelmatige bedrijfsvoering. Als een nutsbedrijf erin slaagt om kosten te besparen, stelt de ACM voor het volgende jaar de inkomsten lager vast en worden ook de tarieven lager. Op die manier profiteert ook de afnemer van de kostenbesparing die het nutsbedrijf realiseert.

Methode van regulering

7. De methode van 'profit sharing' bestaat uit vier stappen:
 1. Vaststellen van de vaste en variabele kosten per activiteit. De ACM sluit aan bij de werkelijke kosten van het nutsbedrijf. De ACM kan nog aanpassingen doen, bijvoorbeeld als niet alle kosten die het nutsbedrijf maakt nodig zijn voor de uitvoering van de wettelijke taken van het nutsbedrijf. De kosten bestaan uit de operationele kosten en kapitaalkosten. Kapitaalkosten zijn de afschrijvingen en het redelijk rendement dat een nutsbedrijf mag verdienen. De totale kosten van het nutsbedrijf worden opgesplitst in kosten voor drinkwater en elektriciteit en voor de productie en distributie van beide voorzieningen. Tot slot worden de kosten per activiteit ook nog gesplitst in een deel vaste kosten en een deel variabele kosten.
 2. Van kosten naar inkomsten. De werkelijke kosten uit een eerder jaar past de ACM aan met de inflatie en met de ingeschatte kostenstijgingen of -dalingen als gevolg van omvangrijke

gebeurtenissen, zoals bijvoorbeeld verduurzaming van de productiefaciliteiten dat zou kunnen zijn. Dit leidt tot de vaststelling van een inkomstenbedrag per activiteit voor het nutsbedrijf voor het volgende jaar.

3. Van inkomsten naar tarieven. Deze inkomsten moeten daarna worden omgerekend naar tarieven. Er is één productieprijs voor elektriciteit en één voor drinkwater, die verkregen wordt door de inkomsten te delen door het bijbehorende volume. De wet bepaalt verder welke tariefcategorieën er zijn voor de gebruikstarieven (voor zowel drinkwater als voor elektriciteit):
 - a. het vaste gebruikstarief ter dekking van de kosten van het netwerk, inclusief het meten en het voorkomen en oplossen van storingen;
 - b. het variabele gebruikstarief ter dekking van de productieprijs die de distributeur betaalt aan de producent;
 - c. het aansluittarief ter dekking van de (eenmalige) kosten voor het maken van een nieuwe aansluiting op het netwerk;
 - d. de heraansluitingsvergoeding ter dekking van de kosten voor het opnieuw aansluiten van een afnemer die eerder afgesloten is;

Naast deze vier tarieven, waarbinnen nog gedifferentieerd kan worden naar zwaarte van de aansluiting, bestaat er specifiek voor WEB nog een Pagabontarief voor elektriciteit en voor WEB en STUCO een wegtransporttarief voor drinkwater dat per truck wordt gedistribueerd, ter dekking van de kosten van het vervoer van drinkwater per truck. Voor al deze tariefcategorieën berekent de ACM het tarief door de inkomsten uit stap 2 te verdelen over deze categorieën en te delen door het bijbehorende volume per categorie.

4. Achteraf verrekenen verschillen. Na afloop van een kalenderjaar kijkt de ACM of de gerealiseerde kosten van het nutsbedrijf gelijk waren aan de geschatte kosten zoals de ACM die vooraf had bepaald, op basis van een inschatting van de kosten. Als de gerealiseerde kosten hoger of lager waren, is een deel voor rekening van het nutsbedrijf. Het overige deel verrekent de ACM in de inkomsten (en daarmee de tarieven) van een volgend jaar. Voordat de ACM deze verrekening toepast, corrigeert zij eerst voor de effecten van gestegen of gedaalde volumes.
8. De ACM laat een onderzoek uitvoeren door Brattle om vast te stellen wat een redelijk rendement is voor de nutsbedrijven. Dit redelijk rendement wordt genoemd: Weighted Average Cost of Capital (WACC).
9. De kosten van brandstof voor de productie van elektriciteit kunnen variëren, omdat die kosten afhangen van de olieprijs. De producent mag dit maandelijks aanpassen in de productieprijs. De ACM rekent ook in de derde reguleringsperiode met de werkelijke prijzen die de producent voor de brandstof betaalt.
10. De distributeur mag, op grond van de Wet elektriciteit en drinkwater BES, maximaal twee keer per jaar het variabele gebruikstarief aanpassen als gevolg van aanpassingen in de productieprijs, namelijk op 1 juli en op 1 januari.

1. Inleiding en leeswijzer

11. In dit document legt de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) de methode vast die zij hanteert op grond van artikel 2.5, vierde lid, en artikel 3.14, vijfde lid van de Wet elektriciteit en drinkwater BES.¹ Op basis van deze artikelen moet de ACM, ter bevordering van een doelmatige bedrijfsvoering, zowel een methode hanteren voor de vaststelling van de productieprijs van elektriciteit en van drinkwater als een methode voor de vaststelling van de gebruikstarieven voor elektriciteit en voor drinkwater.
12. De methode die de ACM in dit document vaststelt geldt voor de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031 (hierna: de derde reguleringsperiode).
13. De Wet elektriciteit en drinkwater BES is uitsluitend van toepassing op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Omdat de omstandigheden per eiland waarop de elektriciteits- en drinkwaterbedrijven actief zijn van elkaar kunnen verschillen, kan ook de te hanteren methode voor deze nutsbedrijven op onderdelen verschillen. Als dat het geval is, licht de ACM dit toe in onderhavig besluit.
14. De door de ACM te hanteren methode is van toepassing op de volgende ondernemingen:
 - Water- en Energiebedrijf Bonaire N.V. (WEB)
 - ContourGlobal Bonaire B.V. (ContourGlobal)
 - Statia Utility Company N.V. (STUCO)
 - Saba Electric Company N.V. (SEC)
15. WEB is producent en distributeur van zowel elektriciteit als drinkwater op Bonaire.
16. ContourGlobal is producent van elektriciteit op Bonaire.
17. STUCO is producent en distributeur van zowel elektriciteit als drinkwater op Sint Eustatius.
18. SEC is producent en distributeur van elektriciteit op Saba.
19. Deze methode is ook van toepassing op ondernemingen, entiteiten, of rechtspersonen die gedurende de reguleringsperiode, al dan niet als gevolg van een fusie, naams- of rechtsvormwijziging een vergunning krijgen van de Minister van Economische Zaken en Klimaat en/of van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat om elektriciteit en/of drinkwater te produceren en/of distribueren in Caribisch Nederland.

Opbouw van dit document

20. Dit document bestaat uit een aantal hoofdstukken. Als eerst beschrijft hoofdstuk 2 de procedure en de grondslag voor de totstandkoming van de methode. Ten tweede beschrijft hoofdstuk 3 het juridisch kader. Hierop volgend beschrijft hoofdstuk 4 de uitgangspunten voor het reguleringskader. Deze kaders zijn van belang om de uiteindelijke keuzes en beslissingen van de ACM bij de totstandkoming van de methode te motiveren. Hoofdstuk 5 beschrijft de methode van regulering en de werking van de reguleringssystematiek in de derde reguleringsperiode. Hoofdstuk 6 bevat het dictum.

Bijlage(n) bij dit document

21. In Bijlage 1 beschrijft de ACM de methode van de Weighted Average Cost of Capital (WACC). Hiermee stelt de ACM het redelijk rendement vast voor de productie- en distributiebedrijven.

¹ Wet van 23 maart 2016, houdende regels met betrekking tot de productie en de distributie van elektriciteit en drinkwater op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet elektriciteit en drinkwater BES), Stb. 2016, 142.

2. Procedure en grondslag van totstandkoming van de methode

22. In dit hoofdstuk beschrijft de ACM de procedure die zij heeft gevolgd bij de totstandkoming van deze methode.
23. Op basis van de Wet elektriciteit en drinkwater BES heeft de ACM, samengevat, tot taak om een maximale productieprijs voor elektriciteit en voor drinkwater vast te stellen en om een maximaal gebruikstarief voor elektriciteit en voor drinkwater vast te stellen. De productieprijs brengt de producent bij de distributeur in rekening. Het gebruikstarief brengt de distributeur bij de afnemer in rekening.
24. De productieprijs en het gebruikstarief moeten gebaseerd worden op een door de ACM te hanteren methode. Die methode moet een doelmatige bedrijfsvoering van de producent en distributeur bevorderen en wordt vastgesteld na overleg tussen de ACM en belanghebbenden.²
25. De methode voorziet in een rendement dat in het economische verkeer gebruikelijk is en bepaalt hoe de verwachte efficiënte kosten worden vastgesteld. Ook omvat de methode de wijze waarop de energiekosten als onderdeel van de productieprijs worden vastgesteld.
26. De methode draagt bij aan de doelen van de wet: een betrouwbare, betaalbare en duurzame elektriciteits- en drinkwatervoorziening in Caribisch Nederland. De methode geldt voor een periode die ligt tussen drie en tien jaar.

² Ingevolge art. 2.1, eerste lid, Ministeriële regeling Elektriciteit en Drinkwater BES.

3. Juridisch kader

27. Op basis van artikel 2.5, eerste lid, van de Wet elektriciteit en drinkwater BES stelt de ACM de productieprijs vast die de producent van elektriciteit en drinkwater ten hoogste zal berekenen aan een distributeur voor de geproduceerde elektriciteit en het drinkwater.
28. Ingevolge artikel 2.5, vijfde lid, van de Wet elektriciteit en drinkwater BES hanteert de ACM voor de vaststelling van de productieprijs van elektriciteit respectievelijk drinkwater een methode ter bevordering van een doelmatige bedrijfsvoering.
29. Op grond van artikel 3.14, eerste lid van de Wet elektriciteit en drinkwater BES stelt de ACM de tarieven vast die de distributeur ten hoogste zal berekenen aan de afnemers voor de distributie van elektriciteit en drinkwater.
30. Ingevolge artikel 3.14, zesde lid, van de Wet elektriciteit en drinkwater BES hanteert de ACM voor de vaststelling van de gebruikstarieven van elektriciteit respectievelijk drinkwater een methode ter bevordering van een doelmatige bedrijfsvoering.
31. Artikel 3, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van de Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba³ bepaalt dat de Algemene wet bestuursrecht (Awb) met uitzondering van hoofdstuk 9, niet van toepassing is op besluiten en handelingen van bestuursorganen die hun zetel hebben in het Europese deel van Nederland, ter uitvoering van een wettelijke regeling die uitsluitend in de openbare lichamen van toepassing is.
32. Ingevolge artikel 3, vierde lid, van de Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba is, in de gevallen bedoeld in het eerste lid, de Wet administratieve rechtspraak BES (War BES) van toepassing voor zover sprake is van een beschikking in de zin van die wet.
33. Op grond van artikel 3, eerste lid, van de War BES wordt onder een beschikking verstaan een schriftelijk besluit van een bestuursorgaan inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling die niet van algemene strekking is.
34. Ingevolge artikel 7, eerste lid, van de War BES kunnen natuurlijke personen en rechtspersonen die door een beschikking rechtstreeks in hun belangen zijn getroffen daartegen beroep instellen bij het Gerecht.
35. Op grond van artikel 9, eerste lid, van de War BES kan beroep worden ingesteld tegen een beschikking op grond dat de beschikking in strijd is met een algemeen verbindend voorschrift of een algemeen rechtsbeginsel.
36. Op grond van artikel 55 van de War BES zijn natuurlijke personen en rechtspersonen, bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de War BES, bevoegd eerst een bezwaarschrift bij de ACM in te dienen gericht tegen de beschikking en pas nadat de ACM op dat bezwaar heeft beslist, beroep in te stellen bij het Gerecht.

Toepassing wettelijk kader en rechtsbescherming

37. De ACM heeft haar zetel in Europees Nederland en heeft tot taak toe te zien op de naleving van de Wet elektriciteit en drinkwater BES. Deze wet is uitsluitend van toepassing in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Op de besluiten van de ACM ter uitvoering van de Wet elektriciteit en drinkwater BES is om die reden niet de Awb maar de War BES van toepassing.

³ Wet van 17 mei 2010 tot invoering van de regelgeving met betrekking tot de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Stb. 2010, 346.

38. In dit document legt de ACM de methode vast die ten grondslag ligt aan de productieprijzen- en tarievenbeschikkingen. De productieprijzen voor elektriciteit en voor drinkwater en de gebruikstarieven voor elektriciteit en voor drinkwater worden vervolgens door de ACM jaarlijks bij beschikking vastgesteld.
39. Aangezien de methode geen beschikking is, kan er geen (zelfstandig) beroep tegen worden ingesteld bij het Gerecht en kan daartegen evenmin (zelfstandig) bezwaar worden gemaakt bij de ACM. Via bezwaar of beroep tegen een productieprijzen- of tarievenbeschikking kan de methode wel (exceptief) worden getoetst.
40. Tegen de productieprijzen- en tarievenbeschikkingen kunnen natuurlijke personen en rechtspersonen, die door die beschikkingen rechtstreeks in hun belangen zijn getroffen, namelijk wél beroep instellen bij het Gerecht of, desgewenst, eerst bezwaar maken bij de ACM. In het beroepsschrift dan wel in het bezwaarschrift kunnen (tevens) argumenten aangevoerd worden die zijn gericht tegen de door de ACM vastgestelde methode.

Tot slot

41. De ACM legt in deze methode het kader vast dat als uitgangspunt dient voor de tarievenbeschikkingen. De ACM is van mening dat deze methode deugdelijk is, zorgvuldig is voorbereid en voldoet aan (de uitgangspunten van) de Wet elektriciteit en drinkwater BES en daarmee aan de bedoeling van de wetgever.
42. Onvoorziene omstandigheden kunnen aanleiding geven tot aanpassing of bijstelling van de uitvoering van de methodiek. Die eventuele aanpassing en/of bijstelling zal de ACM, voor zover dat niet kan wachten tot de vierde reguleringsperiode, doorvoeren. Dit kan de ACM doen door het methodebesluit te wijzigen of via de eerstvolgende productieprijzen- of tarievenbeschikkingen.
43. In dit verband stipt de ACM aan dat een eventuele toekomstige wijziging van de Wet elektriciteit en drinkwater BES waarmee tariefonderscheid kan worden gemaakt (naar dag en nacht of anderszins) in de tariefregulering zal worden uitgewerkt in de eerstvolgende productieprijzen- of tarievenbeschikkingen na de wijziging.

4. Reguleringskader

44. In dit hoofdstuk beschrijft de ACM welke uitgangspunten zij hanteert bij het opstellen van de regulering voor Caribisch Nederland. Hiervoor wordt eerst toegelicht wat er in de Wet elektriciteit en drinkwater BES staat over regulering. Daarna wordt uitgelegd welke uitgangspunten de ACM hanteert en tot welke keuzes dit leidt.

De Wet elektriciteit en drinkwater BES

45. De algemene doelstelling van de Wet elektriciteit en drinkwater BES is een betrouwbare, betaalbare en duurzame elektriciteits- en drinkwatervoorziening in Caribisch Nederland. In de Memorie van Toelichting⁴ wordt dit opgeknipt in de volgende drie doelen voor tariefregulering:
- Consumentenbescherming (tegen te hoge tarieven van een monopolist);
 - Investeerdersbescherming (een stabiel en voorspelbaar reguleringsklimaat, zodat de onderneming in staat is om de noodzakelijke investeringen te verrichten; een redelijk rendement voor de bedrijven);
 - Efficiëntie van de bedrijven (voldoende kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten).
46. Verder noemt de Memorie van Toelichting 'kostenoriëntatie' als uitgangspunt. Dit betekent dat de tarieven voor de activiteiten die de bedrijven verrichten zoveel mogelijk gerelateerd zijn aan de onderliggende kosten voor die activiteiten. De kosten voor het produceren van drinkwater mogen bijvoorbeeld niet in de tarieven van elektriciteit terecht komen en vice versa.
47. De ACM moet bij haar methode rekening houden met twee uitgangspunten. Aan de ene kant moet zij rekening houden met de kosten die een nutsbedrijf maakt, aan de andere kant moet het nutsbedrijf ook geprikkeld worden tot een doelmatige bedrijfsvoering. Deze twee uitgangspunten moeten met elkaar in verbinding komen. Zou uitsluitend rekening worden gehouden met de kosten van een nutsbedrijf zonder prikkel tot doelmatige bedrijfsvoering, dan is er sprake van een cost-plus reguleringsmethode. Zou meer ingezet worden op een doelmatigheidsprikkel, dan zijn daar verschillende mogelijkheden voor. Tijdens de parlementaire behandeling van de Wet elektriciteit en drinkwater BES zijn de volgende manieren genoemd om tot een doelmatige bedrijfsvoering te prikkelen:
- i. Een korting opleggen op de inkomsten door bijvoorbeeld een 'frontier shift' op te leggen, een verwachting dat bedrijven steeds efficiënter worden.
 - ii. Op basis van onderzoek of vergelijking met andere bedrijven in de regio bepalen wat de kosten zijn die vergelijkbare bedrijven maken en dit als 'efficiënte kosten' bestempelen ('benchmark').
 - iii. Een systematiek als 'profit sharing' toepassen, waarbij de inkomsten worden vastgesteld en eventuele hogere of lagere kosten deels worden verrekend bij de inkomsten in een later jaar.

De ACM zoekt een balans tussen de twee uitgangspunten

48. Als de ACM zou kiezen om de inkomsten van het nutsbedrijf gelijk te laten zijn aan de totale kosten van het nutsbedrijf, is er zekerheid voor het nutsbedrijf dat de kosten terugverdiend kunnen worden. De keerzijde is dat er voor het nutsbedrijf geen prikkel bestaat om kosten te besparen, want alle kosten worden toch vergoed via de tarieven. Hierdoor betalen afnemers mogelijk te veel.
49. De ACM kan ook maximaal inzetten op de doelmatigheidsprikkel. De ACM kan ervoor kiezen de inkomsten niet te baseren op de eigen kosten van het nutsbedrijf, maar op bijvoorbeeld een vergelijking met de kosten van andere bedrijven. De ACM zou ook de inkomsten van een nutsbedrijf voor een langere periode (meerdere jaren) kunnen vaststellen. In beide gevallen heeft het nutsbedrijf een grotere prikkel om kosten te besparen. Het nutsbedrijf houdt dan immers in het geval van kostenbesparing gedurende de periode meer geld over en kan, tijdelijk, meer winst maken. Ook het feit dat eventuele hogere kosten (al dan niet deels) voor eigen rekening zijn, is een sterke prikkel om goed op te letten of kosten wel echt nodig zijn. Het nadeel van deze methode is dat de kosten en inkomsten van het nutsbedrijf over het verloop van de periode uiteen kunnen gaan lopen omdat er

⁴ Kamerstukken II, 2014/2015, 34 089, nr. 3, p. 9.

onvoldoende relatie bestaat tussen kosten en inkomsten, met als gevolg (tijdelijk) grote winsten of juist grote verliezen.

50. Door de methode van '*profit sharing*' te gebruiken zoekt de ACM een balans tussen deze twee uitgangspunten. Deze methode baseert de inkomsten van het nutsbedrijf op de eigen kosten, inclusief een redelijk rendement. Blijkt achteraf dat het nutsbedrijf hogere (of lagere) werkelijke kosten had, dan is een deel van dit verschil voor rekening van het nutsbedrijf en een deel voor rekening van de afnemer.
51. Deze methode zorgt er voor dat een nutsbedrijf een stimulans heeft om kosten te besparen als dat mogelijk is. Deze kostenbesparingen leiden vervolgens in latere jaren tot lagere inkomsten en dus tot lagere tarieven, waardoor de afnemers hier ook van profiteren. Maar het zorgt er ook voor dat een nutsbedrijf niet zo snel in financiële problemen komt als kosten toch stijgen. In dat geval betalen afnemers deels ook mee aan de hogere kosten.
52. Uit vaste jurisprudentie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie komt de ACM bij het maken van keuzes aangaande de methode van regulering beoordelingsruimte toe.⁵ Naast de genoemde eisen die vastgelegd zijn in de wet, zijn de volgende criteria van belang bij het maken van deze keuze:
 - Uitvoerbaarheid: de methode moet goed uitvoerbaar zijn, en zo min mogelijk lasten opleveren voor bedrijven. Dit is in Caribisch Nederland extra belangrijk vanwege de kleinschaligheid van de bedrijven, die doorgaans geen speciale reguleringsafdeling hebben zoals veel bedrijven in Europees Nederland.
 - Uitlegbaarheid: de methode moet begrijpelijk zijn voor consumenten en bedrijven.
 - Transparantie: de methode moet transparant zijn. Consumenten en bedrijven moeten kunnen zien hoe de tarieven tot stand zijn gekomen.
 - Eigen verantwoordelijkheid van het nutsbedrijf: de ACM wil niet op de stoel van de bestuurder van het nutsbedrijf gaan zitten door bijvoorbeeld te bepalen welke kosten er precies gemaakt mogen worden.
53. Van de beschreven methodes gaat, net als in de tweede reguleringsperiode, de voorkeur van de ACM uit naar '*profit sharing*'. Deze methode is relatief eenvoudig en voldoet aan de uitgangspunten die genoemd zijn.
54. Een versimpeld voorbeeld om '*profit sharing*' uit te leggen is als volgt.⁶ Stel bedrijf A heeft in 2019 USD 1 miljoen aan kosten. De inkomsten voor het nutsbedrijf voor jaar 2020 worden daarom vastgesteld op USD 1 miljoen. Vervolgens wordt er naar de werkelijke kosten van het nutsbedrijf gekeken. Er zijn drie mogelijkheden:
 - i. Het nutsbedrijf heeft USD 1 miljoen aan kosten gemaakt, gelijk aan de inkomsten. De inkomsten voor het volgende jaar worden weer vastgesteld op USD 1 miljoen.
 - ii. Het nutsbedrijf heeft hogere kosten gehad, bijvoorbeeld USD 1,1 miljoen. Dan heeft het nutsbedrijf in dat jaar dus een verlies gehad van USD 100.000. De methode '*profit sharing*' houdt dan in dat het nutsbedrijf een deel van dit verlies zelf moet dragen, bijvoorbeeld de helft. De inkomsten voor het volgende jaar worden vastgesteld op USD 1,1 miljoen (de werkelijke kosten uit 2020), met USD 50.000 extra om het verlies voor de helft te compenseren. De totale inkomsten in het volgende jaar worden dan dus USD 1,15 miljoen.
 - iii. Het nutsbedrijf heeft lagere kosten gemaakt, bijvoorbeeld USD 0,9 miljoen. Dan heeft het nutsbedrijf in dat jaar een winst behaald van USD 100.000. De methode '*profit sharing*' houdt dan in dat het nutsbedrijf een deel van deze winst zelf mag houden, bijvoorbeeld de helft. De inkomsten voor het volgende jaar worden vastgesteld op USD 0,9 miljoen (de werkelijke

⁵ Gemeenschappelijk Hof van Justitie, 21 oktober 2020, ECLI:NL:OGHACMB:2020:197; CBb, 24 juli 2018, ECLI:NL:CBB:2018:348.

⁶ Dit voorbeeld houdt geen rekening met het feit dat er normaal gesproken een jaar vertraging zit tussen het jaar waarin kosten gemaakt worden en het jaar waarin deze kosten verwerkt worden. Dit komt terug in Hoofdstuk 5.2.

kosten uit 2020). Vervolgens gaat daar USD 50.000 vanaf om de helft van de winst weer terug te geven aan de consument. De totale inkomsten voor het volgende jaar worden dan dus USD 0,85 miljoen.

55. De methode van '*profit sharing*' doet recht aan de eigen verantwoordelijkheid van het nutsbedrijf en zorgt voor een prikkel om kostenbesparing door te voeren. Kostenbesparing leidt uiteindelijk tot lagere tarieven voor de afnemers.

5. Methode van regulering

56. In dit hoofdstuk beschrijft de ACM op welke manier zij de productieprijs en de gebruikstarieven voor elektriciteit en drinkwater vaststelt. Hiertoe gaat de ACM eerst in op de lengte van de reguleringsperiode, daarna op de manier waarop de tarieven worden bepaald en op welke wijze de ACM het redelijk rendement vaststelt. Tot slot gaat de ACM in op de manier waarop de energiekosten worden vastgesteld.

5.1 Lengte van de reguleringsperiode

57. Op basis van artikel 2.1, eerste lid, Ministeriële regeling elektriciteit en drinkwater BES heeft de ACM de keuze om de methode vast te stellen voor een periode van drie tot tien jaar. Een lange periode heeft als voordeel dat de nutsbedrijven voor een lange periode zekerheid en duidelijkheid hebben over de manier waarop de tarieven worden vastgesteld. Bovendien is bij een lange periode de werklust beperkter, zowel voor de gereguleerde nutsbedrijven als voor de toezichthouder en andere belanghebbenden. Een korte reguleringsperiode heeft als voordeel dat er relatief snel aanpassingen of bijstellingen mogelijk zijn in de methode.
58. Voor de eerste reguleringsperiode (2017-2019) heeft de ACM gekozen voor een termijn van drie jaar. De ACM wilde ervaring opdoen met regulering in Caribisch Nederland voordat de methode voor een lange periode werd vastgezet. De ACM heeft de lengte van de periode van de tweede reguleringsperiode (2020-2025) vastgesteld op zes jaar. Ook voor de derde reguleringsperiode stelt de ACM de reguleringsperiode vast op zes jaar. De ACM verwacht dat deze periode voldoende lang is om een bepaalde mate van stabiliteit in de methode te creëren. Deze methode geldt zodoende voor de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031. Ingeval van bijzondere omstandigheden die onevenredig uitpakken, kan de ACM hiervan afwijken. Indien zwaarwegende omstandigheden dit vereisen, kan de ACM de methode ook tijdens de periode van zes jaar wijzigen.

5.2 Bepaling van de tarieven

59. Deze paragraaf beschrijft op welke manier de methodiek 'profit sharing' leidt tot tarieven. Hiervoor worden 4 stappen gezet:
- Stap 1: Vaststellen van de vaste en variabele kosten per activiteit;
 - Stap 2: Vaststellen hoe de kosten tot inkomsten leiden;
 - Stap 3: Vaststellen op welke manier de inkomsten tot tarieven leiden;
 - Stap 4: Vaststellen op welke manier achteraf eventuele verschillen tussen kosten en inkomsten worden verrekend.

Stap 1: Vaststellen van de vaste en variabele kosten per activiteit

60. De tarieven moeten op kosten gebaseerd zijn. Voordat de ACM de efficiënte kosten van een nutsbedrijf bepaalt, stelt zij eerst vast wat de 'regulatorische kosten' zijn van een nutsbedrijf. De regulatorische kosten zijn de kosten die de ACM gebruikt voor de regulering. De ACM onderscheidt twee categorieën regulatorische kosten van een nutsbedrijf: kapitaalkosten (afschrijvingen en een redelijk rendement over het geïnvesteerd vermogen) en operationele kosten. De ACM sluit voor het bepalen van de regulatorische kosten in eerste instantie aan bij de jaarrekeningen die de nutsbedrijven (laten) opstellen en die door een onafhankelijke accountant zijn gecontroleerd. Het redelijk rendement dat de ACM hierbij hanteert, baseert de ACM op een onderzoek van Brattle.
61. De ACM hanteert in beginsel steeds de meest recente jaarrekening die is gecontroleerd door een accountant. In de praktijk betekent dit dat de ACM de kosten van 2024 gebruikt als startpunt voor de berekening van de tarieven voor het jaar 2026.

-
62. Het kan zijn dat de jaarrekening niet alle informatie bevat die de ACM nodig heeft voor het vaststellen van de tarieven, of dat nog niet alle kosten zijn toegerekend aan de verschillende activiteiten van het nutsbedrijf. Door middel van informatieverzoeken zal de ACM deze aanvullende informatie dan bij de nutsbedrijven opvragen. De ACM kan een nutsbedrijf opdragen een verklaring van een onafhankelijke accountant te verstrekken bij de aangeleverde informatie, om zekerheid te verkrijgen over de betrouwbaarheid van de regulatorische kosten.
63. Mocht dit in de toekomst nodig zijn, dan kan de ACM uitgebreider en gedetailleerder vastleggen welke informatie nodig is voor het bepalen van de regulatorische kosten. De ACM kan daarvoor Regulatorische accountingregels (RAR) vaststellen in overleg met de nutsbedrijven, vergelijkbaar met de RAR die de ACM in Europees Nederland vaststelt voor de regulering van de netbeheerders van elektriciteit en gas.
64. Om de regulatorische kostenbasis te bepalen neemt de ACM dus de jaarrekening en eventuele aanvullende informatie als uitgangspunt. De ACM kan vervolgens aanpassingen doen aan die basis om tot de uiteindelijke regulatorische kostenbasis te komen die wordt gebruikt in verdere stappen. Zo zal de ACM kosten die niet ten behoeve van het uitvoeren van de wettelijke taken gemaakt worden, niet meenemen bij het vaststellen van de regulatorische kosten. Ook kan de ACM aanpassingen doen vanwege vergelijkbaarheid met andere bedrijven en/of consistentie met andere jaren. Zo zal de ACM mogelijk de waardering en afschrijving van activa anders berekenen dan de waardering en afschrijving zoals deze in de jaarrekening van de nutsbedrijven is opgenomen. De ACM hanteert het principe dat activa tegen historische kostprijs worden opgenomen in de regulatorische activabasis, en dat ontvangen vergoedingen in mindering worden gebracht op de geactiveerde bestedingen. Wanneer een nutsbedrijf extra inkomsten heeft uit een gereguleerde activiteit, buiten de gereguleerde tariefinkomsten om, verrekent de ACM deze inkomsten met de regulatorische kostenbasis. De reden hiervoor is dat deze inkomsten naar verwachting dienen ter dekking van een deel van de kosten voor de gereguleerde activiteit, en wanneer de ACM deze inkomsten niet in mindering zou brengen, zou dit kunnen leiden tot een dubbele vergoeding van de bijbehorende kosten. De ACM legt in de productieprijis- en tarievenbeschikkingen van het betreffende nutsbedrijf vast welke wijzigingen de ACM eventueel heeft gehanteerd ten opzichte van de verstrekte gegevens.
65. Bij de start van de regulering heeft de ACM de startwaarde van de activa van de nutsbedrijven vastgesteld. Vervolgens voegt de ACM hier jaarlijks de investeringen aan toe en brengt zij de afschrijvingen in mindering, om zo tot de gereguleerde activawaarde te komen. De ACM legt dit vast in de productieprijis- en tarievenbeschikkingen.
66. De ACM beschouwt boetes niet als operationele kosten en betreft deze kosten niet bij het vaststellen van de tarieven. Dit betekent dat boetes, die door het management te vermijden zijn en dus niet als efficiënte kosten aangemerkt kunnen worden, niet worden doorberekend aan de consument.
67. De ACM zal kritisch kijken naar mutaties in de voorzieningen en deze niet simpelweg in de schatting van de operationele kosten betrekken. Reden is dat gerealiseerde mutaties (dotaties, onttrekkingen en/of vrijval) niet zondermeer een goede schatting geven van toekomstige kosten. In voorkomende gevallen kan de ACM bij het schatten van toekomstige kosten mutaties in de voorzieningen vervangen door een kostenschatting die meer aansluit bij de verwachte toekomstige kosten.
68. In de eerste reguleringsperiode heeft de ACM bij de beoordeling van de kosten op basis van de jaarrekening soms incidentele kosten niet meegenomen in de kostenbasis. De gedachte hierbij was dat incidentele kosten uit het verleden in beginsel geen goede basis vormen voor de schatting van toekomstige kosten. Daar staat tegenover dat de ACM enkele malen verwachte operationele kosten heeft betrokken bij de kostenbasis voor een toekomstig tariefjaar door met de gereguleerde nutsbedrijven te kijken naar verwachte ontwikkelingen en de verwachte operationele kosten die hierdoor ontstaan. De ACM is van mening dat deze in de eerste reguleringsperiode gehanteerde

benadering valide en gerechtvaardigd is. Desalniettemin is er aanleiding geweest om voor de tweede reguleringsperiode in deze beoordeling een accentverschil aan te brengen.

69. De ACM heeft namelijk gemerkt dat het voor de gereguleerde nutsbedrijven soms moeilijk is om met een blik gericht op de toekomst precies aan te geven en te onderbouwen welke nieuwe operationele kosten zullen gaan ontstaan in het komende tariefjaar. Dit gaat enerzijds om eventuele incidentele kosten die voorzien worden, en anderzijds om operationele kosten die samenhangen met nieuwe ontwikkelingen. De moeilijkheid van het inschatten van incidentele kosten is ten dele inherent aan de onvoorspelbaarheid van *incidenten* als zodanig. Voor operationele kosten die voortkomen uit nieuwe ontwikkelingen, is vaker de timing en de hoogte van die kosten moeilijk voorspelbaar gebleken. Als de ACM onvoldoende rekening zou houden met incidentele kosten en kosten die voortkomen uit toekomstige ontwikkelingen, omdat de gereguleerde nutsbedrijven moeite hebben om die goed in te schatten, dan ontstaat het risico dat de gereguleerde nutsbedrijven op langere termijn gemiddeld onvoldoende kosten vergoed krijgen.
70. Om die reden vond de ACM het aangewezen om bij de start van de tweede reguleringsperiode bij de beoordeling van de jaarrekening in beginsel minder snel incidentele kosten uit de kostenbasis te verwijderen. Dat leidt er dan vervolgens ook toe dat de ACM bij het schatten van de toekomstige kosten in beginsel minder snel operationele kosten betreft die het nutsbedrijf verwacht als gevolg van nieuwe ontwikkelingen. De incidentele kosten in de kostenbasis worden dus gebruikt als een schatter voor de te verwachten incidentele kosten in het komende jaar. Ook in de derde reguleringsperiode wordt het uitgangspunt: wél incidentele operationele kosten uit het verleden gebruiken voor het vaststellen van de toekomstige inkomsten, maar minder toekomstige ontwikkelingen in operationele kosten meenemen. Ten aanzien van de kosten van nieuwe ontwikkelingen verwijst de ACM tevens naar stap 2 hieronder.
71. De ACM zal de kostenbasis onverkort blijven beoordelen op de validiteit van de kosten als gevolg van incidenten. Dit zorgt ervoor dat ondoelmatige kosten nog steeds buiten de kostenbasis worden gehouden. De ACM is van oordeel dat deze kosten niet voor rekening van de afnemer zouden moeten komen.
72. Tot slot is een belangrijk element bij het vaststellen van de kapitaalkosten de hoogte van het redelijk rendement. De ACM stelt dit redelijk rendement gelijk aan de vermogensvergoeding die in het economisch verkeer gebruikelijk is. De ACM stelt dit redelijk rendement vast op basis van een vergelijkbare methodiek als in Europees Nederland. Op basis van de WACC (Weighted Average Cost of Capital) methodiek wordt het redelijk rendement vastgesteld. De ACM houdt hierbij rekening met de omstandigheden waarin de nutsbedrijven in de Caribische regio zich bevinden. Uitdrukkelijk houdt de ACM rekening met de risico's die de betreffende nutsbedrijven kennen in hun bedrijfsvoering, en de markten waarin zij opereren. De ACM beschrijft in bijlage 1 op welke manier dit is onderzocht en tot welke WACC dit leidt. Deze WACC geldt (in afwijking van de rest van de methode) voor een periode van drie jaar. Dit is de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2028. Aan het einde van deze periode van drie jaar zal de ACM de WACC vaststellen voor navolgende jaren.
73. Nadat de regulatorische kosten zijn bepaald, moeten de kosten objectief verdeeld worden over de verschillende activiteiten die het nutsbedrijf verricht waarvoor de ACM de tarieven vaststelt. De ACM zal de nutsbedrijven jaarlijks vragen om een voorstel te doen om, op basis van transparante en objectieve criteria, de kosten te verdelen. Een nutsbedrijf kan in het voorstel aangeven op welke manier de kosten verdeeld worden en welke verdeelsleutels het nutsbedrijf hanteert. De ACM toetst dit voorstel op algemeen aanvaardbare boekhoudprincipes. Deze gaan er bijvoorbeeld vanuit dat kosten en activa in eerste instantie verdeeld worden op basis van aantoonbare causaliteit. Dit betreffen dan de directe kosten. Kosten die niet op deze manier te verdelen zijn, de indirecte kosten zoals de kosten van huisvesting en andere overhead, worden zo consistent en transparant mogelijk toegerekend op basis van reflectie van de inzet van productiemiddelen.

74. Het nutsbedrijf verdeelt de kosten in eerste instantie tussen drinkwater en elektriciteit. Als een nutsbedrijf daarnaast ook nog andere activiteiten heeft, bijvoorbeeld afvalwaterzuivering, moeten de kosten hiervan ook duidelijk onderscheiden (en geëlimineerd) worden. Deze kosten mogen niet terecht komen in de regulatorische kostenbasis voor elektriciteit en drinkwater. Zou dat wel het geval zijn, dan is sprake van kruissubsidiëring wat in strijd is met de Wet elektriciteit en drinkwater BES.
75. Vervolgens splitst het nutsbedrijf, binnen de kosten van drinkwater en elektriciteit, de kosten voor productie en distributie. Wanneer sprake is van transport van drinkwater via zowel een netwerk als via wegvervoer, dient hiervoor ook een toerekening van kosten gemaakt te worden.
76. Het resultaat van de in deze paragraaf beschreven stap 1 is een kostenoverzicht voor een bepaald jaar van de regulatorische kosten per activiteit. De ACM onderscheidt daarbij de volgende tariefgereguleerde activiteiten:
- productie van elektriciteit;
 - distributie van elektriciteit;
 - productie van drinkwater;
 - distributie van drinkwater via het netwerk; en
 - distributie van drinkwater over de weg.
77. Dit resultaat legt de ACM vast in de productieprijs- en tarievenbeschikkingen.
78. Ten opzichte van de eerste reguleringsmethode heeft de ACM voor de tweede periode een toevoeging aangebracht op de indeling van de kosten. Nieuw voor de tweede reguleringsmethode was namelijk dat de ACM een verduidelijking aan heeft gebracht in hoe wordt omgegaan met de afhankelijkheid tussen volumes en kosten. Stap 4 van de methode om tot tarieven te komen geeft aan dat er een correctie plaatsvindt voor volumegroei. Hiervoor is het noodzakelijk de totale kosten per activiteit te splitsen in een vast en variabel deel. Voor de derde reguleringsperiode handhaaft de ACM deze handelswijze.
79. De aanname is dat vaste kosten niet afhankelijk zijn van het volume, en variabele kosten meebewegen met het volume. Kostenposten die deels variabel zijn kunnen door middel van een toerekening (een percentage) worden gesplitst in een vast en variabel deel. Wanneer de ACM kijkt naar welke kosten vast en variabel zijn, weegt de ACM mee dat de periode tussen het jaar van de kostenbasis (gerealiseerde volumes en kosten) en het tariefjaar (toekomstige volumes en kosten) veelal twee jaar bedraagt. In normale bedrijfseconomische omstandigheden worden kosten namelijk meer variabel naar mate deze termijn langer is.
80. Voorbeelden van vaste kosten zijn investeringen in generatoren, grondaankopen of kosten die samenhangen met de governance van het nutsbedrijf (directiekosten, Raad van Commissarissen, jaarrekeningcontrole, delen van de overhead, etc.). Voorbeelden van variabele kosten zijn brandstof en smeerolie of inhuur van personeel. Voor een deel van de kosten zal gelden dat ze deels vast en deels variabel zijn, zoals investeringen in netwerkactiva, personeelskosten, delen van de overhead, etc.
81. Om te bepalen welk deel van de kosten vast en welk deel variabel zijn, is ook de tariefdrager relevant. Per activiteit heeft de ACM vastgesteld welke grootheid als primaire tariefdrager van de kosten kan worden aangemerkt. Dit zijn de volgende grootheden:
- voor productie elektriciteit: energie in kilowattuur (kWh);
 - voor distributie van elektriciteit: vermogen in kilovoltampère (kVA);
 - voor productie van drinkwater: volume in kubieke meter (m³);
 - voor distributie van drinkwater via het net: leidingdiameter in inches; en
 - voor distributie van drinkwater via de weg: volume in m³.

82. Bij het vaststellen van het aandeel vaste en variabele kosten per activiteit zal de ACM gebruik maken van beschikbare gegevens en schattingen door de nutsbedrijven zelf. Het is onontkoombaar dat deze vaststelling deels op aannames gebaseerd zal zijn. De ACM tracht, in overleg met de nutsbedrijven, tot een zo nauwkeurig mogelijke schatting te komen. De ACM streeft ernaar dat de schatting meerdere jaren op gelijke wijze kan worden toegepast.

Stap 2: Vaststellen hoe de kosten tot inkomsten leiden

83. De kosten van het nutsbedrijf worden niet één-op-één vergoed. Dan zijn er namelijk te weinig prikkels voor het nutsbedrijf om kostenbesparingen door te voeren. Profit sharing geeft een prikkel om kosten te besparen omdat een deel van de kostenbesparing door het nutsbedrijf gehouden mag worden. Vervolgens komt de kostenbesparing ook ten goede aan de consument omdat de inkomsten en daarmee de tarieven van latere jaren relatief gezien lager worden vastgesteld. Deze paragraaf legt uit hoe de ACM profit sharing invult, en op welke manier de kosten uiteindelijk tot inkomsten leiden. Deze stap zet de ACM per activiteit: afzonderlijk voor productie van elektriciteit en drinkwater en afzonderlijk voor distributie van elektriciteit en drinkwater (ook nog gesplitst voor netwerk en bezorging via de weg).
84. Bij profit sharing komt een deel van het verschil tussen de geschatte en gerealiseerde kosten voor rekening van het nutsbedrijf zelf. Hiervoor geldt een bepaald percentage. In beginsel kan dit per eiland of per nutsbedrijf verschillen. Voor de eerste en tweede reguleringsperiode is gekozen om een percentage van 50% te hanteren voor alle nutsbedrijven. Omdat er vooralsnog geen aanleiding bestaat om per openbaar lichaam of per nutsbedrijf verschillende percentages te hanteren, kiest de ACM voor het voorzetten van een percentage van 50% voor zowel een eventuele winst als voor een eventueel verlies van het nutsbedrijf. Concreet betekent dit dat als een nutsbedrijf lagere kosten heeft dan vooraf was vastgesteld (en dus winst maakt door een efficiënte bedrijfsvoering), het nutsbedrijf hiervan 50% mag houden en 50% aan de afnemers teruggeeft in de vorm van verlaging van de toekomstige inkomsten. Dezelfde redenering geldt ook voor een eventueel verlies, wanneer het nutsbedrijf hogere kosten heeft dan vooraf was vastgesteld. In dat geval moet het nutsbedrijf 50% van het verlies zelf dragen en mag het 50% van het verlies doorbelasten aan de afnemers in de vorm van een verhoging van de toekomstige inkomsten. Verlagingen of verhogingen van de inkomsten worden in beginsel verwerkt in de eerstvolgende tarievenbeschikkingen die de ACM voor een volledig jaar vaststelt. Gewoonlijk volgt de verrekening van de profit sharing dus twee jaar na het jaar waarop profit sharing wordt toegepast. De verrekening van de profit sharing over 2026 (het eerste jaar van de derde reguleringsperiode) zal dus naar verwachting plaatsvinden in de tarieven van 2028.
85. Profit sharing baseert de inkomsten op de vastgestelde kosten van het nutsbedrijf, zoals vastgesteld in stap 1. Een element van elke reguleringsmethode waarbij inkomsten worden gebaseerd op gerealiseerde kosten is dat er altijd een (lichte) vertraging is. Kosten van een zeker jaar worden immers pas achteraf kenbaar, terwijl de inkomsten voor dat jaar vooraf worden vastgesteld. De kosten die een nutsbedrijf bijvoorbeeld in 2018 heeft gemaakt, waren pas bekend in 2019. En de inkomsten voor 2020 moesten al in 2019 worden vastgesteld. Dat betekent dat er altijd minstens twee jaar zit tussen kosten en inkomsten. In de tussentijd kan er wat veranderd zijn. De ACM houdt rekening met verschillen die in de twee jaar tussen kostenbasis en tariefinkomsten kunnen ontstaan. In deze methode legt de ACM vast op welke manier en voor welke kostenposten zij dit doet. In de productieprijis- en tarievenbeschikkingen legt de ACM vervolgens vast tot welke aanpassingen van de verwachte kosten dit concreet leidt.
86. De energiekosten voor de productie van elektriciteit en water zijn kosten die sterk kunnen fluctueren. Voor deze component schat de ACM de kosten voor de komende jaren op een specifieke manier, zie paragraaf 5.4.
87. Bij de vaststelling van de inkomsten voor het bepalen van de tarieven, kan de ACM rekening houden met ontwikkelingen in de kosten of activiteiten ten opzichte van de kostenbasis. De ACM zal rekening houden met veranderingen (verhoging of verlaging van de inkomsten ten opzichte van de kosten)

wanneer er sprake is van *omvangrijke gebeurtenissen*. Voorbeelden van omvangrijke gebeurtenissen zijn: ingebruikname van een nieuwe productielocatie of –installatie (bijvoorbeeld in verband met verduurzaming) of het starten of beëindigen van een activiteit. Wanneer een gebeurtenis kwalificeert als omvangrijk zal de ACM de kostenverhoging of -verlaging die hiermee gepaard gaat zo goed mogelijk proberen in te schatten en deze betrekken bij de vaststelling van de tarieven. De ACM zorgt er op deze manier voor dat in de vastgestelde tarieven al een vergoeding ontstaat voor de kosten die verwacht worden door deze omvangrijke gebeurtenis. Dit instrument is bedoeld voor omvangrijke gebeurtenissen die op zichzelf staan en ook als zodanig herkenbaar zijn. Dit instrument is niet geschikt of bedoeld om kleine onnauwkeurigheden in de kosteninschatting te corrigeren. Dergelijke onnauwkeurigheden in de schattingen zijn inherent aan het vooraf vaststellen van de kosten en worden uiteindelijk (deels) gecompenseerd door toepassing van profit sharing.

88. Ten opzichte van de eerste periode is de ACM in de tweede reguleringsperiode meer terughoudend geweest bij het meenemen van additionele kosten. De ACM licht hieronder toe hoe zij dit instrument in de derde reguleringsperiode zal toepassen.
89. Ten eerste is van belang dat de nutsbedrijven zelf aangeven en onderbouwen met welke omvangrijke gebeurtenissen de ACM rekening moet houden in de productieprijis- en tarievenbeschikkingen. Dit dient uiterlijk gedaan te worden bij het indienen van het tarievenvoorstel.⁷ Het nutsbedrijf dient toe te lichten om welke gebeurtenis het gaat en wat de effecten daarvan zijn, en dient dit vervolgens te onderbouwen met voldoende betrouwbare gegevens over de verwachte additionele kosten. Het nutsbedrijf moet eveneens een onderbouwde toelichting geven bij eventuele kostenbesparingen als gevolg van een omvangrijke gebeurtenis. De bewijslast gekoppeld aan de claim van een omvangrijke gebeurtenis ligt in beginsel dus bij het nutsbedrijf.
90. Vervolgens beoordeelt de ACM de aangemelde omvangrijke gebeurtenissen. De ACM legt deze beoordeling vast in de productieprijis- en tarievenbeschikkingen. De ACM hanteert daarbij de volgende voorwaarden voor het betrekken van de bijbehorende kosten in de tarieven:
- de gebeurtenis moet voldoende zeker zijn en de effecten ervan moeten met voldoende zekerheid⁸ zijn vast te stellen;
 - de gebeurtenis leidt tot een aanzienlijke stijging of daling van de kosten;
 - de kosten worden niet al op een andere manier vergoed (bijvoorbeeld doordat er een vergoeding bestaat voor algemene prijsstijgingen via de consumentenprijsindex (CPI) of voor volumegroei); en
 - de additionele kosten zijn goed te schatten en goed te isoleren van de eerder vastgestelde regulatorische kostenbasis.
91. De ACM licht nader toe waarom zij in principe kostenveranderingen als gevolg van prijsstijgingen (inclusief loonkosten) en volumegroei ook in de derde reguleringsperiode niet als omvangrijke gebeurtenis beoordeelt. Prijsstijgingen worden op langere termijn in voldoende mate gedekt door de CPI, omdat ze samenhangen met de algemene prijsontwikkeling in Caribisch Nederland. Kosten die samenhangen met volumegroei werden met ingang van de tweede reguleringsmethode al gedekt doordat de ACM uitsluitend een volumecorrectie toe heeft gepast op de inkomsten ter dekking van de vaste kosten. Kosten die samenhangen met een hoger volume krijgt het nutsbedrijf dus vergoed doordat zij het tarief vaker in rekening kan brengen en die hogere inkomsten mag behouden.
92. In specifieke gevallen is het mogelijk dat een omvangrijke gebeurtenis wel gerelateerd is aan volumegroei, maar dat de volumegroei niet de volledige kosten van deze gebeurtenis dekt. Dit zou tot een significante onderdekking kunnen leiden. Hier kan bijvoorbeeld sprake van zijn bij een omvangrijke proactieve investering, als een nutsbedrijf een investering over-dimensioneert omdat dat op de (middel)lange termijn goedkoper uit zal vallen. Als een nutsbedrijf aan kan tonen dat zij een

⁷ Bij voorkeur wordt over omvangrijke gebeurtenissen eerder contact gezocht zodat de ACM en het bedrijf in overleg kunnen vaststellen waar het om gaat en welke gegevens de ACM nodig heeft om de omvangrijke gebeurtenis te kunnen beoordelen.

⁸ Indien van toepassing worden effecten naar rato over een gedeelte van het jaar berekend.

dergelijke investering moest uitvoeren en zij ook kan aantonen dat de kosten hiervan onvoldoende mee worden genomen in de volumegroei kan de ACM besluiten om het gedeelte van de kosten van deze gebeurtenis dat niet gedekt wordt door de volumegroei toch op te nemen in de tarieven als omvangrijke gebeurtenis.

93. De ACM houdt rekening met de inflatie op de eilanden en corrigeert voor deze inflatie om kosten uit een bepaald jaar te kunnen vertalen naar inkomsten in een ander jaar. Voor het bepalen van de hoogte van de inflatie wordt gekeken naar de consumentenprijsindex (CPI) die het CBS berekent voor de eilanden van Caribisch Nederland.
94. Deze tweede stap levert voor een bepaald jaar de totale inkomsten per activiteit op. Deze inkomsten zijn, op basis van de onderliggende kosten, te splitsen in een vast en variabel deel. In de productieprijzen- en tarievenbeschikkingen legt de ACM de totale inkomsten, inclusief deze splitsing, vast.

Stap 3: Vaststellen op welke manier de inkomsten tot tarieven leiden

95. In deze stap verdeelt de ACM de inkomsten uit stap 2 over de verschillende categorieën waarvoor tarieven bestaan. Eerst wordt de algemene werkwijze toegelicht, daarna wordt voor productie en distributie ingegaan op specifieke tussenstappen. Voor alle tarieven geldt steeds dat het maximumtarieven zijn: de tarieven die de producent of distributeur *ten hoogste* zal berekenen. Ten behoeve van de leesbaarheid wordt dit niets steeds herhaald.
96. Om de in stap 2 vastgestelde inkomsten te kunnen vertalen naar een tarief, wordt het totaalbedrag aan inkomsten voor een bepaalde activiteit gedeeld door het volume voor die activiteit. Welk volume hiervoor wordt gebruikt, hangt af van de vraag of de inkomsten dienen ter dekking van de vaste of de variabele kosten. Omdat in de meeste gevallen van beide sprake zal zijn, komt de vaststelling van het tarief tot stand door zowel voor de vaste als de variabele kosten de dekking per eenheid te bepalen. Deze dekking noemen we een tariefdeel. Het uiteindelijke tarief ontstaat vervolgens door deze twee tariefdelen op te tellen. Indien sprake is van een omvangrijke gebeurtenis binnen de betreffende activiteit, ontstaat voor die activiteit ook nog een derde tariefdeel, dat bij de eerste twee wordt opgeteld.
97. De wijze van vaststelling van de drie tariefdelen voor de dekking van de vaste kosten, de variabele kosten, en de kosten van een omvangrijke gebeurtenis is als volgt:
 - Voor het tariefdeel dat dient ter dekking van de *vaste* kosten wordt gestreefd naar een zo goed mogelijke schatting van het verwachte volume in het jaar waarvoor de ACM de tarieven vaststelt. De vaste kosten worden vervolgens gedeeld door deze inschatting van het verwachte volume. Hoe beter de schatting van het verwachte volume, des te kleiner de nacalculatie die nodig is om de over- of onderdekking van de (efficiënte) vaste kosten te corrigeren (zoals bedoeld in randnummer 108). Het totale bedrag dat het nutsbedrijf aan dekking voor de vaste kosten ontvangt, dient immers niet af te hangen van het gerealiseerde volume.
 - Het tariefdeel dat dient ter dekking van de *variabele* kosten wordt uitgedrukt in een inkomstenbedrag *per eenheid output*. Als deze inkomsten gebaseerd zijn op de gerealiseerde kosten uit jaar t-2, gebruikt de ACM ook het gerealiseerde volume uit het jaar t-2 om tot een juiste berekening van de efficiënte kosten per eenheid (het tariefdeel) te komen. De ACM hoeft de volumes nu niet in te schatten, omdat het juist de bedoeling is dat de dekking van de variabele kosten een-op-een meebeweegt met de volumeontwikkeling. Op de inkomsten die dienen ter dekking van de variabele kosten past de ACM om deze reden ook geen volumecorrectie toe, zoals ook staat beschreven in randnummer 108.
 - Indien er voor een bepaalde activiteit sprake is van een omvangrijke gebeurtenis, kijkt de ACM ook nog naar de toegevoegde inkomsten voor deze gebeurtenis en of de onderliggende kosten die daarbij horen vast of variabel zijn. Aan de hand daarvan zal de ACM bepalen welke inschatting van het volume het beste past bij de nieuwe situatie in het jaar waarvoor de tarieven worden vastgesteld. Wanneer door een omvangrijke gebeurtenis bijvoorbeeld de

productiesituatie verandert, ligt het voor de hand om de inschatting van de volumes ook te baseren op deze nieuwe situatie. Het tariefdeel ter dekking van de kosten voor deze omvangrijke gebeurtenis ontstaat vervolgens door de extra verwachte kosten, te delen door het verwachte volume.

98. Voor alle inschattingen van volumes geldt dat deze betrouwbaar moeten zijn en goed onderbouwd moeten worden. Het nutsbedrijf levert uiterlijk in het tarievenvoorstel een overzicht van de verwachte volumes aan. De ACM beoordeelt de aangeleverde informatie, toetst of de inschattingen redelijk zijn en legt de gebruikte volumes vast in de productieprijs- en tarievenbeschikkingen.
99. Voor de vaststelling van de productieprijsen is deze stap relatief eenvoudig omdat er maar één tarief geldt dat de producent maximaal bij de distributeur in rekening mag brengen, per kWh elektriciteit of per m³ drinkwater. De energiekosten als onderdeel van de productieprijs stelt de ACM afzonderlijk vast, zie paragraaf 5.4. Op het moment dat er meerdere producenten actief zijn op één eiland, stelt de ACM ook meerdere productieprijsen vast.
100. Voor distributie is de berekening gecompliceerder. Er zijn verschillende tariefcategorieën voor distributie, die verschillende kosten moeten dekken. Voor elektriciteit en drinkwater bestaan de volgende tariefcategorieën:
 - Het vaste gebruikstarief ter dekking van de kosten van het netwerk, inclusief het meten en het voorkomen en oplossen van storingen. Het relevante volume voor elektriciteit is hier het aantal kVA van de verschillende aansluitingen. Voor drinkwater wordt het volume gebaseerd op de leidingdiameter in inches.
 - Het variabele gebruikstarief ter dekking van de productieprijs die de distributeur betaalt aan de producent, uitgedrukt in volume eenheid kWh voor elektriciteit en m³ voor drinkwater.
 - Het aansluittarief ter dekking van de kosten voor het maken van een nieuwe aansluiting op het netwerk. In deze categorie worden de aantallen aansluitingen geteld, waarbij onderscheid kan worden gemaakt naar zwaarte van de aansluiting.
 - De heraansluitingsvergoeding ter dekking van de kosten voor het opnieuw aansluiten van een afnemer die is afgesloten. Het volume bestaat hier uit het aantal heraansluitingen.
101. Een distributeur mag binnen een tariefcategorie verschillende tarieven hanteren voor verschillende groepen afnemers, zolang dat onderscheid gerechtvaardigd wordt door de kosten die het nutsbedrijf maakt voor die specifieke groepen afnemers. Zo leidt een aansluiting met een hogere doorlaatwaarde ook tot hogere kosten voor de distributeur, dus mag de distributeur voor zwaardere aansluitingen hogere tarieven rekenen.
102. Voor de berekening van de tarieven voor de verschillende tariefcategorieën doorloopt de distributeur de volgende stappen:
 - i. Allereerst worden de inkomsten toegerekend aan de afzonderlijke taken binnen de distributieactiviteit (elektriciteit of water) op basis van de onderliggende kosten (vast en variabel).
 - ii. In het tarievenvoorstel stelt de distributeur voor welke (technische) categorieën de distributeur wil hanteren.
 - iii. Vervolgens kan de distributeur voor iedere tariefcategorie een tariefvoorstel doen door de toegewezen inkomsten te delen door het bijbehorende volume.
103. De ACM beoordeelt de inkomstentoe rekening, de tariefcategorieën en de hieruit volgende tarieven en legt dit vast in de tarievenbeschikkingen. De ACM kiest ervoor om de categorieën in de tarievenbeschikkingen vast te leggen in plaats van in de methode, omdat deze categorieën tijdens de reguleringsperiode kunnen wijzigen.
104. In aanvulling op de vier hierboven genoemde tariefcategorieën bestaat specifiek voor elektriciteit op Bonaire ook het Pagabontarief, een speciaal tarief voor afnemers die gebruik maken van prepaid

elektriciteitslevering. Hiernaast bestaat er voor drinkwater op Bonaire en St. Eustatius het wegtransporttarief voor drinkwater dat per truck wordt gedistribueerd.

105. Afnemers die Pagabon hebben betalen geen vast gebruikerstarief. Om er toch voor te zorgen dat de distributeur zijn vaste kosten terug kan verdienen, wordt het variabele gebruikstarief voor elektriciteit verhoogd met een opslag voor Pagabon. De Pagabonopslag wordt berekend door het vaste gebruikstarief te delen door het normatieve 'Pagabon-verbruik'. Dit verbruik is in artikel 3.4 van de Regeling elektriciteit en drinkwater BES vastgelegd.
106. Het tarief voor drinkwater dat per truck wordt gedistribueerd (op plaatsen waar geen distributienetwerk ligt), wordt als volgt vastgesteld:
- De inkomsten voor drinkwater per truck worden omgerekend naar een bedrag per m³ drinkwater door deze te delen door het bijbehorende volume in m³. In deze stap wordt dus verondersteld dat alle onderliggende kosten variabel zijn.
 - Het tarief per m³ voor de afnemer bestaat uit de productieprijs voor drinkwater plus de kosten per m³ voor het transport (zie ook artikel 3.18, derde lid, van de Wet elektriciteit en drinkwater BES).
107. Deze derde stap levert per activiteit en per afzonderlijke categorie het maximumtarief op dat het nutsbedrijf in een bepaald jaar ten hoogste mag hanteren. De ACM legt dit vast in de productieprijzen- en tarievenbeschikkingen.

Stap 4: Vaststellen op welke manier achteraf eventuele verschillen tussen kosten en inkomsten worden verrekend

108. De methode 'profit sharing' prikkelt de nutsbedrijven om tot een efficiënte bedrijfsvoering te komen door bijvoorbeeld kostenbesparingen door te voeren. Dit gebeurt door achteraf te kijken wat het verschil is tussen de door ACM geschatte kosten (waarop de inkomsten zijn gebaseerd) en de door het nutsbedrijf gerealiseerde kosten. Een percentage van dit verschil wordt vervolgens in een volgend jaar verrekend in de inkomsten. Bij de berekening van dit verschil houdt de ACM rekening met de effecten van hogere of lagere volumes. De impact die dat heeft op de inkomsten wordt eerst gecorrigeerd voordat profit sharing wordt toegepast. In de berekening van deze volumecorrectie wordt rekening gehouden met het aandeel van vaste en variabele kosten, zoals omschreven in stap 1. De ACM zal eveneens rekening houden met de mate waarin tariefsubsidies wel of niet afhankelijk zijn van volumeontwikkelingen. De ACM zal alleen de inkomsten corrigeren die bedoeld zijn ter dekking van de vaste kosten. Inkomsten die bedoeld zijn ter dekking van de variabele kosten behoren juist mee te bewegen met het volume, zodat automatisch een adequate dekking bestaat voor de toe- of afgenomen variabele kosten.
109. Na het toepassen van de volumecorrectie kijkt de ACM wat het verschil is tussen de ingeschatte kosten en de gerealiseerde (gecorrigeerde) kosten. Daarbij kijkt de ACM afzonderlijk naar de vaste kosten en de variabele kosten. De vaste kosten worden namelijk als totaalbedrag nagecalculeerd, terwijl de variabele kosten worden uitgedrukt in een kostenbedrag *per eenheid volume*. Het totale verschil tussen de geschatte en gerealiseerde kosten wordt vermenigvuldigd met het profit sharing percentage. Het resultaat daarvan is een correctiebedrag voor profit sharing op de inkomsten, dat in het daaropvolgende kalenderjaar wordt betrokken bij stap 2 van de vaststelling van de tarieven voor dat kalenderjaar. Deze berekening legt de ACM vast in de productieprijzen- en tarievenbeschikkingen.
110. Ten aanzien van profit sharing zijn er enkele specifieke kosten waarvoor de ACM een speciale toepassing hanteert. Zo past de ACM op de kosten van netverliezen op de volgende wijze profit sharing toe. Het profit sharing bedrag wordt afzonderlijk bepaald door het verschil te berekenen tussen enerzijds het bedrag dat de distributeur aan inkomsten gerealiseerd heeft ter dekking van de netverliezen, en anderzijds de daadwerkelijke kosten van de netverliezen. De dekking is gebaseerd op het geschatte netverliespercentage en de vooraf vastgestelde productieprijs. De daadwerkelijke kosten zijn gebaseerd op het gerealiseerde netverliespercentage en de uiteindelijk gerealiseerde

gewogen gemiddelde productieprijis over het jaar heen die van toepassing is op de inkoop van de netverliezen door de distributeur.⁹ Beide bedragen zijn gebaseerd op het uiteindelijk gerealiseerde volume (in kWh of m³).

111. De kosten van dubieuze debiteuren worden in de profit sharing op dezelfde wijze behandeld als de reguliere kosten, er is geen sprake van een speciale toepassing van de profit sharing, De ACM behoudt de mogelijkheid om een maximumnorm te hanteren bij het inschatten van de kosten van dubieuze debiteuren.
112. Als een nutsbedrijf als gevolg van een onvoorziene, extreme omstandigheid ('force majeure') extra kosten heeft gemaakt, dan zal de ACM deze extra kosten nacalculeren en mogen deze extra kosten dus in een later jaar (of in latere jaren, als er reden is om de kosten over meerdere jaren te verdelen) volledig terugverdiend worden via de tarieven. Een omstandigheid kan uitsluitend als force majeure worden aangemerkt wanneer deze buiten de invloedssfeer van het bedrijf ligt, een grootschalige impact heeft en het bedrijf redelijkerwijs niet kon verwachten dat deze omstandigheid zich zou voordoen. Als een nutsbedrijf van mening is dat een omstandigheid als force majeure moet worden gekwalificeerd, moet een nutsbedrijf deze omstandigheid zo snel mogelijk melden aan de ACM, waarna de ACM zal toetsen of daar inderdaad sprake van is. Een nutsbedrijf moet zich inspannen om de kosten die deze omstandigheid tot gevolg heeft zo goed als redelijkerwijs mogelijk apart te registreren.
113. Andersom kan het ook voorkomen dat de ACM in onvoorziene, extreme situaties een deel van de eerder toegestane inkomsten volledig nacalculeert. De ACM brengt in dat geval een correctie aan op eerder toegekende inkomsten en zal deze op de tarieven van latere jaren in mindering brengen. De ACM zal dit uitsluitend doen in gevallen waar sprake is geweest van een onjuiste inschatting van extra kosten als gevolg van een 'omvangrijke gebeurtenis', zoals eerder in deze paragraaf gedefinieerd. De ACM kan deze nacalculatie van de inkomsten bijvoorbeeld toepassen wanneer een omvangrijke gebeurtenis waarvoor tariefruimte gecreëerd is uiteindelijk niet of vertraagd plaatsvindt. De ACM voorkomt hiermee dat afnemers teveel betalen wanneer sprake is van verkeerd ingeschatte kosten. Wanneer de ACM overgaat tot een nacalculatie van de inkomsten zal zij dit uiteraard onderbouwen in de productieprijis- en tarievenbeschikkingen.
114. Tot slot kan het voorkomen dat na afloop van een tariefjaar wordt vastgesteld dat de tarieven in dat jaar gebaseerd zijn geweest op foutieve gegevens of een foutieve berekening. In dit geval kan de ACM ertoe over gaan het materiële effect van het gebruik van foutieve gegevens of een foutieve berekening te verrekenen in de inkomsten van het nutsbedrijf (en daarmee de tarieven) in een later jaar. De ACM beoordeelt welke fouten hiervoor in aanmerking komen, en zal dit, wanneer hier sprake van is, toelichten in de productieprijis- en tarievenbeschikkingen.
115. Bij het verrekenen van correcties die zien op inkomsten of kosten in eerdere jaren, houdt de ACM rekening met het tijdseffect tussen het jaar waarop de correctie ziet en het jaar waarin de correctie plaatsvindt. Dit doet de ACM door correcties tussen jaren te corrigeren voor de inflatie.

5.3 Berekening van het redelijk rendement

116. De ACM bepaalt het redelijk rendement aan de hand van de WACC. In de WACC-bijlage (Bijlage 1) beschrijft de ACM op welke manier de WACC voor Caribisch Nederland wordt bepaald.

⁹ Voor elektriciteit kan deze productieprijis gedurende het jaar wijzigen en bovendien verschillen per producent wanneer sprake is van meerdere producenten, dus wordt gewerkt met een gewogen gemiddelde productieprijis over het gehele jaar.

5.4 Energiekosten

117. Energiekosten als onderdeel van de productieprijzen gelden voor zowel drinkwater als voor elektriciteit. Bij drinkwater zijn de energiekosten de elektriciteitskosten die nodig zijn voor het produceren van drinkwater. Bij elektriciteit gaat het om de kosten van diesel, die nodig is voor het produceren van elektriciteit met de dieselgeneratoren.
118. Voor het vaststellen van de energiekosten als onderdeel van de productieprijzen kent de Wet elektriciteit en drinkwater BES een aantal uitgangspunten:
- De productieprijzen omvat onder andere de energiekosten (artikel 2.5, derde lid.)
 - De energiekosten kunnen als maandelijks te variëren onderdeel van de productieprijzen worden vastgesteld (artikel 2.5, vierde lid.)
 - Het variabele gebruikstarief houdt rekening met de productieprijzen (artikel 3.17, eerste lid.)
 - Het variabele gebruikstarief kan op 1 januari en 1 juli worden aangepast (artikel 3.14, zevende lid.)

Hoe vaak stelt de ACM de energiekosten vast?

119. De olieprijsen kunnen (sterk) fluctueren. Dit moet niet leiden tot grote tariefschommelingen of tot liquiditeitsproblemen bij de producenten. Op dit moment hebben de producenten van elektriciteit de mogelijkheid om per maand de tarieven aan te passen op basis van gewijzigde brandstofkosten.
120. De ACM beantwoordt hieronder de volgende vragen als het gaat om energiekosten:
- Is er aanleiding om energiekosten als maandelijks te variëren onderdeel van de productieprijzen vast te stellen?
 - Is er aanleiding om twee keer per jaar het variabele gebruikstarief aan te passen?
 - Is de aanpak voor drinkwater en elektriciteit gelijk?
121. De vaststelling van de energiekosten als maandelijks te variëren onderdeel van de productieprijzen heeft de volgende consequenties. *De facto* stelt de ACM dan de productieprijzen per maand vast, die elke maand kan variëren, op basis van een in de methode vastgelegde formule. De distributeur betaalt de producent elke maand voor de hoeveelheid geproduceerde elektriciteit en drinkwater tegen deze variërende productieprijzen. De distributeur kan dit echter niet maandelijks verrekenen in het variabele gebruikstarief, omdat artikel 3.14, zevende lid, van de Wet elektriciteit en drinkwater BES dit maar maximaal halfjaarlijks toelaat.
122. De manier waarop de ACM de energiekosten vaststelt, leidt ertoe dat in alle gevallen, ongeacht maandelijks variatie, bedrijven uiteindelijk een vergoeding krijgen voor de energiekosten. De beslissing van de ACM om wel of niet maandelijks te variëren heeft alleen gevolgen voor *het moment* waarop de productiebedrijven deze kosten terugverdienen. Niet voor de vraag *of* ze deze kosten kunnen terugverdienen. De beslissing van de ACM is dus vooral ingegeven door de vraag of bedrijven zelf in staat zijn om bij stijgende brandstofprijzen de eventuele verliezen vóór te financieren, of dat de bedrijven dan onevenredig financieel nadeel zouden hebben. Ook is de vraag van belang of consumenten geconfronteerd zouden kunnen worden met grote tariefstijgingen als besloten zou worden om alleen jaarlijks de energiekosten te verrekenen. Aan de andere kant kan het minder frequent aanpassen ook juist leiden tot stabielere tarieven, omdat eventuele tariefstijgingen en tariefdalingen elkaar deels kunnen opheffen.
123. De ACM maakt gebruik van de door de wetgever geboden mogelijkheid om de energiekosten voor elektriciteit als maandelijks te variëren onderdeel van de productieprijzen vast te stellen. De ACM vindt dat het financiële risico voor producenten bij het voorfinancieren van een stijgende brandstofprijs gedurende een volledig jaar, onevenredig hoog is.

124. Het variabele gebruikstarief voor elektriciteit dat de distributeurs in rekening mogen brengen past de ACM halfjaarlijks aan, te weten per 1 januari en per 1 juli. Producenten kunnen maandelijks eventuele aanpassingen in de brandstofprijs doorberekenen aan de distributeur en distributeurs kunnen halfjaarlijks deze aanpassingen verrekenen in het variabele gebruikstarief voor de eindgebruikers.
125. Voor drinkwater zijn de energiekosten gelijk aan de verbruikte hoeveelheid elektriciteit (kWh) vermenigvuldigd met het variabele gebruikstarief (USD/kWh) plus het vaste gebruikstarief (USD/maand). Het vaste gebruikstarief staat voor het hele jaar vast. Omdat het variabele gebruikstarief slechts halfjaarlijks aangepast wordt, voorziet de ACM dat voor drinkwater de variatie in de energiekosten niet dermate groot is dat het een maandelijks aanpassing rechtvaardigt zoals het geval is voor de brandstofprijs bij elektriciteit. Bedrijven zouden in staat moeten zijn om deze aanpassing zelf voor te financieren. De energiekosten worden immers achteraf nagecalculeerd.

Hoe stelt de ACM de brandstofkosten vooraf vast?

126. De ACM zal de inkoopprijs van brandstof voor de productie van elektriciteit maandelijks verrekenen in de productieprijs. In de productieprijsbeschikking legt de ACM vast wat de hoogte is van de productieprijs. Deze productieprijs bestaat uit twee delen: de brandstofcomponent en de overige kosten.
127. De overige kosten als onderdeel van de productieprijs bestaan uit de kapitaalkosten en de operationele kosten die nodig zijn voor de productie van elektriciteit. Om de prijs per kWh te bepalen, doorloopt de ACM de stappen zoals omschreven in paragraaf 5.2. Hierop is het systeem van profit sharing van toepassing.
128. De brandstofcomponent omvat de gemiddelde brandstofkosten per kWh die een producent naar verwachting maakt. De ACM stelt één brandstofcomponent vast voor de gehele productie, dus inclusief productie met zon en wind. De ACM berekent de brandstofcomponent op basis van de volgende gegevens:
- het geschatte brandstofrendement: het aantal liter brandstof dat de producent nodig heeft om één kWh te produceren;
 - de geschatte brandstofmix: de verhouding waarin verschillende typen brandstof gebruikt worden, indien de producent verschillende typen brandstof gebruikt¹⁰;
 - het geschatte aandeel brandstofproductie: het aandeel van de productiehoeveelheid die met brandstof wordt geproduceerd ten opzichte van de totale productie inclusief de productie met zon en wind; en
 - de meest recente brandstofprijs: de prijs per liter brandstof die de producent voor de gebruikte brandstof heeft betaald in de laatst gesloten inkoopovereenkomst voor die brandstof, eventueel nog gespecificeerd naar type brandstof.
129. De ACM legt in de productieprijsbeschikking het geschatte brandstofrendement vast. Mocht achteraf blijken dat de producent een hoger of lager brandstofrendement heeft gerealiseerd dan vooraf ingeschat, dan zal de ACM dat bij de vaststelling van de productieprijs voor het daaropvolgende jaar nacalculeren.
130. De ACM legt in de productieprijsbeschikking vast welk aandeel van de productie naar verwachting plaatsvindt met brandstof. Deze verwachting baseert de ACM op de realisatie en/of de inschatting van de producent. Mocht achteraf blijken dat een hoger of lager aandeel van de productie heeft plaatsgevonden met brandstof, dan zal de ACM daarvoor bij de vaststelling van de productieprijs voor het daaropvolgende jaar nacalculeren.

¹⁰ Verschillende diesलगeneratoren kunnen verschillende typen diesel nodig hebben voor productie, bijvoorbeeld Heavy Fuel Oil (HFO) of Light Fuel Oil (LFO).

131. Zoals hierboven aangegeven, acht de ACM het risico van de wisselende brandstofprijzen onevenredig hoog voor de producent. De brandstofcomponentformule bevat een maandelijks variërend onderdeel om dit risico te dekken, de meest recente brandstofprijs.

132. De brandstofcomponent, uitgedrukt in USD per kWh, wordt vervolgens berekend aan de hand van de volgende formule:¹¹

$$\text{Brandstofcomponent}_{\text{maand } t} = \text{geschatte brandstofrendement} \times \text{geschatte aandeel}_{\text{productie met brandstof}} \times \text{brandstofprijs}_{\text{meest recent}}$$

133. De ACM licht de werking van de brandstofcomponentformule toe aan de hand van het volgende voorbeeld.

134. Voor een producent beschikt de ACM bij de vaststelling van de productieprijs voor het jaar 2026 over de volgende gegevens:

- de totale productie is naar verwachting 10.000.000 kWh;
- de productiemix bestaat naar verwachting uit 40% productie zonne-energie en 60% productie met dieselgeneratoren;
- het geschatte brandstofrendement van de dieselgeneratoren is 0,25 liter diesel per kWh;
- de inkoopprijs van één liter brandstof is, gebaseerd op de meest recente inkoopprijs, USD 0,80; en
- de overige productiekosten zijn in totaal USD 500.000 voor het gehele jaar.

135. Op basis van deze gegevens stelt de ACM de onderdelen van de productieprijs vast op:

- USD 0,05 per kWh voor de overige productiekosten (USD 500.000 / 10.000.000 kWh); en
- USD 0,12 per kWh voor de brandstofcomponent (0,25 liter diesel per kWh x 60% geschatte productie met diesel x USD 0,80 per liter).

De totale productieprijs per 1 januari 2026 is dan USD 0,17 per kWh

136. De eerste keer dat deze productieprijs aangepast kan worden, is per februari 2026. In de maand januari berekent de producent de brandstofcomponent voor februari op basis van de dan meest recente brandstofprijs. De meest recente brandstofprijs in januari is die van december 2025. Op basis van de brandstofprijs wijzigt de brandstofcomponent van de productieprijs per februari 2026.

137. Als de inkoopprijs voor de brandstof in de maand december 2025 USD 1,00 per liter is, dan wijzigen de onderdelen van de productieprijs per 1 februari 2026 als volgt:

- USD 0,05 per kWh overige productiekosten blijft gelijk; en
- USD 0,15 per kWh voor de brandstofcomponent (0,25 liter diesel per kWh x 60% geschatte productie met diesel x USD 1,00 per liter).

De totale productieprijs per 1 februari 2020 wordt dan USD 0,20 per kWh.

138. Als gevolg van de maandelijkse update van de brandstofprijs in de brandstofcomponentformule, stijgt de totale productieprijs van USD 0,17 per kWh naar USD 0,20 per kWh. De producent rekent in februari de gestegen brandstofprijs van december door aan de distributeur.

139. Met toepassing van de brandstofcomponentformule past de producent dus maandelijks de brandstofcomponent van de productieprijs als (interne) verrekenprijs aan. De producent is gehouden om in de interne administratie de volgende gegevens bij te houden:

- de ingekochte hoeveelheid brandstof op maandbasis;
- de brandstofprijs zoals gebruikt in de bepaling van de maandelijkse brandstofcomponent;
- de gewogen gemiddelde inkoopprijs van brandstof op maandbasis; en

¹¹ In deze formule is geen onderscheid aangebracht naar type brandstof. Indien van toepassing, kan de formule worden uitgebreid door dezelfde berekening te maken voor ieder brandstoftype, en vervolgens naar rato van het aandeel in de brandstofmix de losse componenten op te tellen tot de samengestelde brandstofcomponent voor maand t.

- de verbruikte hoeveelheid brandstof per maand.

De ACM kan, wanneer daar aanleiding toe is, ook de inkoopovereenkomsten en betaalde facturen bij de producent opvragen.

Hoe calculeert de ACM de brandstofkosten achteraf na?

140. De ACM maakt vooraf een inschatting van wat de brandstofkosten voor de producent en voor de distributeur zullen zijn. De brandstofprijs fluctueert. De wetgever heeft het mogelijk gemaakt om het risico, dat de producent hierdoor loopt, door te berekenen aan de distributeur. Deze aanpassing doet de producent op basis van de formule zoals beschreven in randnummer 132 door de meest recente brandstofprijs te updaten conform de laatst gesloten inkoopovereenkomst voor die brandstof.

Distributeur

141. De ACM maakt vooraf een inschatting van wat de inkoopkosten op basis van de brandstofcomponent voor de distributeur zullen zijn. De inschatting van de brandstofcomponent wordt per producent, op basis van de meest recente brandstofprijs voor die producent, vastgelegd in de productieprijsbeschikking. Op basis van deze inschatting wordt voor de distributeur de inschatting van de inkoopkosten vastgelegd in de tarievenbeschikking.
142. De producent kan maandelijks de brandstofcomponent aanpassen op basis van de brandstofcomponentformule. De facturatie van producent naar distributeur vindt plaats op basis van het gerealiseerde ingekochte volume (kWh) per maand. De distributeur heeft via het variabele gebruikstarief mogelijk te veel of te weinig inkoopkosten doorgerekend aan de afnemers doordat de brandstofcomponent per maand kan verschillen.
143. De ACM berekent de maandelijks inkoopcorrectie voor het brandstofdeel van de productieprijs als het verschil tussen de geschatte brandstofcomponent van de productieprijs zoals vastgelegd in de tarievenbeschikking en de gerealiseerde brandstofcomponent van de productieprijs voor die maand, vermenigvuldigd met het ingekochte volume (kWh) van die maand. Hiermee corrigeert de ACM effectief de inkoopkosten van de distributeur voor de fluctuerende brandstofprijs. De ACM gebruikt hierbij de volgende formule:

$$\text{Inkoopcorrectie brandstofdeel}_{\text{maand } t} = (\text{brandstofcomponent}_{\text{maand } t} - \text{geschatte brandstofcomponent}_{\text{tarievenbeschikking}}) \times \text{ingekocht volume in kWh}_{\text{maand } t}$$

144. De ACM verrekent de inkoopcorrectie in het variabele gebruikstarief per 1 juli of per 1 januari. De ACM verrekent de verschillen tot en met de maand waarover gegevens bekend zijn. In de praktijk zal dit betekenen dat de ACM het verschil van de inkoopkosten in de periode november tot en met april doorrekent in de tarievenbeschikking per 1 juli. Het verschil van de inkoopkosten in de periode mei tot en met oktober rekent de ACM door in de tarievenbeschikking per 1 januari.

Producent

145. De ACM maakt voor de productieprijsbeschikking een inschatting van wat de brandstofkosten voor de producent zullen zijn op basis van de meest recente brandstofprijs. Deze inschatting gebruikt de ACM om te bepalen wat de producent maandelijks van de distributeur vergoed krijgt. Hierbij maakt de ACM gebruik van de formule zoals beschreven in randnummer 132.
146. Achteraf kijkt de ACM naar de gerealiseerde brandstofkosten en corrigeert voor de brandstofkosten welke nog niet verrekend zijn met de distributeur. De ACM berekent het verschil in de kosten die de producent al door heeft kunnen rekenen aan de distributeur en de daadwerkelijk gemaakte brandstofkosten. De correctie bevat het verschil tussen de geschatte en de gerealiseerde brandstofprijs per maand, het verschil tussen het geschatte en het gerealiseerde aandeel van productie met brandstof en het verschil tussen het geschatte en het gerealiseerde brandstofrendement. Op deze manier krijgt de producent al haar brandstofkosten gedekt en neemt de ACM het prijsrisico voor de producent weg.

147. In de tweede reguleringsperiode heeft de ACM deze nacalculatie over het tweede jaar voorafgaand aan het tarievenjaar verwerkt. In de derde reguleringsperiode zal de ACM in een productieprijsbeschikking deze nacalculatie in beginsel over november twee jaar voorafgaand aan het tarievenjaar tot en met oktober in het jaar voorafgaand aan het tarievenjaar verwerken. De ACM wil hiermee eventuele liquiditeitsrisico's verminderen, die ontstaan als gevolg van het tijdsbestek tussen het maken van de brandstofkosten en het ontvangen van de vergoeding voor brandstofkosten. Deze wijziging betreft slechts het tarievenjaar waarin de nacalculatie wordt verrekend en niet de hoogte van het te verrekenen bedrag. Daarom zullen de distributeur en de afnemer geen structureel nadeel van deze wijziging ondervinden. De ACM berekent brandstofkosten op basis van ontvangen brandstoftacturen, als gevolg daarvan kan de ACM deze nacalculatie op betrouwbare wijze uitvoeren zonder dat een afgesloten boekjaar nodig is. Omdat 2026 een overgangsjaar is wordt voor dat jaar van januari 2024 tot en met oktober 2025 nagecalculeerd.

148. De vergoede brandstofkosten zijn de brandstofkosten die de producent al heeft kunnen factureren aan de distributeur met behulp van de brandstofcomponentformule. De ACM berekent per maand de vergoede brandstofkosten door het gerealiseerde productievolume inclusief productie met zon en wind te vermenigvuldigen met de brandstofcomponent van die maand. De ACM gebruikt hierbij de volgende formule:

$$\text{Vergoede brandstofkosten}_{\text{maand } t} = \text{productievolume}_{\text{totaal; maand } t} \times \text{brandstofcomponent}_{\text{maand } t}$$

149. De gerealiseerde brandstofkosten berekent de ACM door de gerealiseerde brandstofprijs te vermenigvuldigen met het gerealiseerde brandstofrendement en het gerealiseerde productievolume met brandstof. De ACM gebruikt hierbij de volgende formule:

$$\text{Gerealiseerde brandstofkosten}_{\text{maand } t} = \text{brandstofprijs}_{\text{realisatie maand } t} \times \text{productievolume met brandstof}_{\text{maand } t} \times \text{gerealiseerd brandstofrendement}_{\text{realisatie maand } t}$$

5.5 Stimulans voor duurzame productie

150. De ACM beoogt met onderhavige methode voor het vaststellen van maximumtarieven niet alleen kostenefficiëntie te stimuleren, maar ook dat productie van elektriciteit op een zo duurzaam mogelijke manier gebeurt. Productie met olie is voor afnemers bovendien niet alleen onaantrekkelijk vanuit het oogpunt van klimaat en omgeving, maar ook vanwege het volatiele karakter van de prijs van olie. Concreet streeft de ACM ernaar dat zo veel als mogelijk elektriciteit wordt geproduceerd met duurzame middelen¹² zoals zonneparken en windmolens in plaats van productie met olie.¹³ Hiermee wil de ACM enerzijds invulling geven aan haar doelstelling om de energierekening van afnemers minder afhankelijk te maken van de olieprijs en de volatiliteit daarvan en anderzijds om de transitie naar duurzame productie van elektriciteit te versnellen. De ACM doet dit als volgt.

151. Om duurzame productie van elektriciteit te stimuleren, voegt de ACM een voorziening toe aan onderhavige methode om het maximum productietarief vast te stellen die producenten van elektriciteit stimuleert om elektriciteit op te wekken met hernieuwbare bronnen (hierna: duurzame bronnen, duurzame middelen, duurzaamheid, etc.) in plaats van met olie. Daarmee beoogt de ACM enerzijds te stimuleren dat reeds opgesteld vermogen om duurzaam te produceren optimaal wordt benut c.q. benut blijft worden. Dat is vooralsnog niet vanzelfsprekend, omdat de prijs van olie die een producent betaalt volledig wordt vergoed via het productietarief. Anderzijds beoogt de ACM te stimuleren dat producenten een prikkel hebben om nieuw op te stellen vermogen zo veel als mogelijk in te vullen met duurzame productiemiddelen.

¹² Eventuele andere hernieuwbare energiebronnen bedoelt de ACM hier evenzeer mee.

¹³ Meer algemeen bedoelt de ACM hiermee fossiele brandstoffen en andere, niet-hernieuwbare energiebronnen.

152. De strekking van de Wet elektriciteit en drinkwater BES is het reguleren van een betrouwbare, *duurzame* en betaalbare elektriciteits- en drinkwatervoorziening in Caribisch Nederland.¹⁴ Productieve efficiëntie van de gereguleerde bedrijven is daarbij van belang. De ACM heeft bij het introduceren van de stimulans voor duurzame productie een balans gezocht tussen enerzijds het belang van bedrijven en anderzijds het belang van consumenten.

Werking van de duurzaamheidsprikkel

153. De prikkel tot duurzame productie van elektriciteit die de ACM introduceert in onderhavige methode werkt voor producent X als volgt:

- Producent X start jaar t met een zogenaamde “duurzaamheidslat” (een percentage, zie hieronder) en probeert die te verslaan in dat jaar. Als dat lukt, dus de “duurzaamheidsprestatie” (ook een percentage, zie hieronder) is hoger dan de duurzaamheidslat, dan stelt de ACM aan producent X een bonus (in USD) voor waarvan de hoogte afhangt van de “overprestatie” en de “bonusgrondslag”, zie voor beiden hieronder. Als producent X die bonus aanvaardt, dan (1) voegt de ACM de bonus toe aan de tariefruimte voor het productietarief van producent X in jaar t+1 en (2) wordt de duurzaamheidslat voor jaar t+1 verhoogt met de overprestatie. Producent X mag ook het bonusvoorstel door de ACM over jaar t weigeren en in dat geval blijft de duurzaamheidslat voor jaar t+1 hetzelfde als voor jaar t.
- De duurzaamheidslat is een ex-ante doelstelling en de duurzaamheidsprestatie de ex-post gemeten realisatie die achteraf vergeleken wordt met de doelstelling. De duurzaamheidslat en duurzaamheidsprestatie over jaar t worden daarbij uitgedrukt als een percentage dat wordt berekend als de hoeveelheid duurzaam opgewekte elektriciteit in jaar t (in kWh) gedeeld door de totale productie in jaar t (in kWh.) Meer precies en praktisch bezien, de duurzaamheidslat en duurzaamheidsprestatie voor jaar t zien op de periode 1 november van jaar t-1 tot en met 31 oktober van jaar t, omdat de ACM in de laatste maanden van jaar t het maximum-productietarief voor jaar t+1 moet vaststellen. De facto is een jaar waarover een lat geldt en een prestatie wordt gemeten dus twee maanden naar voren verschoven ten opzichte van een tariefjaar. In het navolgende abstraheren we daarvan in de tekst.
- De overprestatie wordt bepaald als het verschil in procentpunten tussen de duurzaamheidsprestatie geleverd in jaar t en de duurzaamheidslat voor jaar t, met een maximum van 3%-punt.
- De bonusgrondslag voor een eventuele bonus over jaar t wordt vastgesteld als de totale vaste- en variabele kosten voor de productie van elektriciteit op basis waarvan de productieprijs voor jaar t wordt vastgesteld, exclusief brandstofkosten, correcties en een eventueel eerder behaalde duurzaamheidsbonus.
- Als producent X over jaar t de bonus behaalt, dan is de bonus die de ACM zal voorstellen gelijk aan de overprestatie in jaar t maal de bonusgrondslag voor jaar t. Die bonus wordt dan (bij acceptatie daarvan door producent X) toegevoegd aan het inkomstenniveau voor de productieprijs voor jaar t+1. Daarnaast wordt de duurzaamheidslat voor jaar t+1 vastgesteld op die voor jaar t plus de overprestatie in jaar t. Indien de overprestatie in jaar t 3% is door de maximering (zie hierboven), dan wordt de duurzaamheidslat dus met maar 3% opgehoogd.
- Bij weigering door producent X van het bonusvoorstel over jaar t wordt geen bonus toegevoegd aan de tariefruimte voor jaar t+1 en ook wordt de duurzaamheidslat voor jaar t+1 dan ongewijzigd vastgesteld op het niveau van de duurzaamheidslat zoals die gold voor jaar t.
- Ook als producent X de bonus niet behaalt over jaar t (i.e. de duurzaamheidsprestatie over jaar t is kleiner dan de duurzaamheidslat voor dat jaar) wordt geen bonus toegevoegd aan de tariefruimte voor jaar t+1 en blijft de duurzaamheidslat voor jaar t+1 gelijk aan wat die was voor jaar t.
- De duurzaamheidslat en duurzaamheidsprestatie zijn op elk moment per definitie niet groter dan 100%. Echter, de duurzaamheidslat (niet de duurzaamheidsprestatie) wordt door de ACM voor aanvang van onderhavige reguleringsperiode kunstmatig gemaximeerd op een

¹⁴ Zie o.a. artikel 2.1, tweede lid van de Regeling elektriciteit en drinkwater BES. Zie ook Kamerstukken II, 2014/2015, 34089, nr.3, p.1 en p.3.

percentage (kleiner dan 100%) dat vastligt voor de gehele onderhavige periode en specifiek is voor producent X. De duurzaamheidslat zal dus in geen enkel jaar van onderhavige periode uitstijgen boven dat maximum. De ACM stelt dit maximum in opdat, indien en zodra producent X dat maximale niveau van duurzaamheid behaalt, producent X nog steeds een prikkel behoudt om zo duurzaam mogelijk te blijven produceren. Zou een dergelijk kunstmatig maximum van minder dan 100% er niet zijn, dan zou producent X namelijk geen zicht meer hebben op een bonus vanaf het moment dat hij volledig (i.e. 100%) duurzaam produceert.

- Vaststelling van de duurzaamheidslat en bonusgrondslag voor jaar t, zal aan het einde van jaar t-1 gebeuren in het productietariefbesluit voor jaar t. In het bijzonder stelt de ACM de initiële duurzaamheidslat voor X (voor 2026), en de wijze waarop de ACM deze bepaalt, vast in het productietariefbesluit voor 2026. De hoogte van de maximum-duurzaamheidslat voor producent X voor onderhavige reguleringsperiode, en de wijze waarop de ACM deze hoogte bepaalt, wordt ook vastgelegd in het productietariefbesluit voor 2026.

Rekenvoorbeeld

154. Hieronder licht de ACM bovenstaande werking van de prikkel toe aan de hand van een voorbeeld. Daarbij abstraheert de ACM van de twee maanden verschuiving van een “meetjaar” ten opzichte van een tariefjaar.

155. Stel dat de ACM in het (productie)tariefbesluit 2026 voor producent X het volgende heeft vastgesteld:

- De maximale hoogte van de duurzaamheidslat (voor onderhavige reguleringsperiode) is 39% voor producent X.
- De initiële duurzaamheidslat (vastgesteld voor het jaar 2026) is 34% voor producent X.
- De bonusgrondslag voor 2026 is vastgesteld op USD 5 mln voor producent X.

156. Het volgende zou, bij wijze van voorbeeld, dan kunnen gebeuren:

- 2026 Aan het einde van 2026 blijkt dat producent X een duurzaamheidsprestatie van 32% heeft geleverd. De ACM doet dan geen bonusvoorstel aan producent X (want 32% is onder de lat van 34%) en in het tariefbesluit 2027 stelt de ACM de duurzaamheidslat voor 2027 dan vast op 34%, dus net als voor 2026.

Stel dat de bonusgrondslag van producent X voor 2027 vervolgens vastgesteld wordt op USD 6 mln.

- 2027 Aan het einde van 2027 blijkt dat producent X een duurzaamheidsprestatie van 36% heeft geleverd. De ACM doet dan een bonusvoorstel aan producent X ter grootte van (36-34)% van USD 6 mln, i.e. USD 120.000. De ACM doet dus aan producent X het voorstel om (1) USD 120.000 toe te voegen aan de productietariefruimte voor 2028 en (2) daarbij de duurzaamheidslat voor 2028 vast te stellen op 36%.

Stel producent X weigert het voorstel. De ACM voegt dan geen bonus toe aan de tariefruimte voor 2028 en stelt voor 2028 de duurzaamheidslat vast op 34%, dus net als voor 2027.

Stel verder dat de bonusgrondslag van producent X voor 2028 vervolgens vastgesteld wordt op USD 5 mln.

- 2028 Aan het einde van 2028 blijkt dat producent X een duurzaamheidsprestatie van 38% heeft geleverd. De overprestatie ten opzichte van 34% is dan 3%-punt (niet 4%-punt, want er geldt een maximum van 3%.) De ACM doet dan een bonusvoorstel aan producent X ter grootte van 3% van USD 5 mln, i.e. USD 150.000. De ACM doet dus aan producent X het voorstel om (1) USD 150.000 toe te voegen aan de tariefruimte voor 2029 en (2) daarbij de duurzaamheidslat voor 2029 vast te stellen op 37% (i.e. 34%+3%).

Stel dat producent X het voorstel accepteert. De ACM voegt dan de bonus toe aan de tariefruimte voor 2029 en stelt voor 2029 de duurzaamheidslat vast op 37%.

Stel verder dat de bonusgrondslag van producent X voor 2029 vervolgens vastgesteld wordt op USD 7 mln.

- 2029 Aan het einde van 2029 blijkt dat producent X een duurzaamheidsprestatie van 40% heeft geleverd. De ACM doet dan een bonusvoorstel aan producent X ter grootte van (40-37)% van USD 7 mln, i.e. USD 210.000. De ACM doet dan aan producent X dus het voorstel om (1)

USD 210.000 toe te voegen aan de tariefruimte voor 2030 en (2) daarbij de duurzaamheidslat voor 2030 vast te stellen op 39%. Dat zou eigenlijk 40% zijn, maar de maximale hoogte van de lat voor onderhavige reguleringsperiode is vastgesteld op 39% (zie hierboven).

Stel dat producent X het voorstel accepteert. De ACM voegt dan de bonus toe aan de tariefruimte voor 2030 en stelt voor 2030 de duurzaamheidslat vast op 39%.

Stel verder dat de bonusgrondslag van producent X voor 2030 vervolgens vastgesteld wordt op USD 9 mln.

- 2030 Aan het einde van 2030 blijkt dat producent X wederom een duurzaamheidsprestatie van 40% heeft geleverd. De ACM doet dan een bonusvoorstel aan producent X ter grootte van (40-39)% van USD 9 mln, i.e. USD 90.000. De ACM doet dan aan producent X dus het voorstel om (1) USD 90.000 toe te voegen aan de tariefruimte voor 2031 en (2) daarbij de duurzaamheidslat voor 2031 opnieuw vast te stellen op 39% (i.e. het maximum.)

Stel verder dat de bonusgrondslag van producent X voor 2031 vervolgens vastgesteld wordt op USD 8 mln.

- 2031 Aan het einde van 2031 blijkt dat producent X een duurzaamheidsprestatie van 39% heeft geleverd. De ACM doet dan geen bonusvoorstel aan producent X (want de overprestatie is nihil.)

Nadere toelichting bij de werking van de duurzaamheidsprikkel

157. De ACM heeft met bovenstaande de duurzaamheidsprikkel zo ingericht dat bij het leveren van een duurzaamheidsprestatie die uitstijgt boven de duurzaamheidslat producent X extra inkomsten krijgt in de vorm van een bonus en dat tegelijk afnemers ervan profiteren dat deze prestatie heeft geleid tot minder verbruik van olie per geleverde kWh, hetgeen het kWh-tarief drukt. Per saldo is de verwachting van de ACM dat de duurzaamheidsprikkel financieel gunstig is voor producent X en ook voor de afnemers. De ACM handelt daarmee in lijn met de wettelijke doelstellingen van de tariefregulering.

158. De ACM merkt nog het volgende op over de werking van de hierboven beschreven prikkel:

- De hoogte van de duurzaamheidslat in een bepaald jaar is specifiek voor producent X en is monotoon niet-dalend. Als producent X een jaar de bonus behaalt en aanvaardt, dan gaat haar duurzaamheidslat dus onomkeerbaar omhoog, echter tot de voor onderhavige periode bepaalde maximale hoogte. Dus een bonus behalen, aanvaarden en incasseren is financieel aantrekkelijk voor producent X, maar de uitdaging daarna wordt wel groter voor producent X (opnieuw: tenzij de maximumhoogte van de duurzaamheidslat al behaald was.) Het potentieel voor latere bonussen wordt dus steeds kleiner (meer dan 100% duurzaam worden kan niet), behoudens een restant aan potentieel dat er altijd is omdat de duurzaamheidslat voor producent X gemaximeerd is op een percentage lager dan 100%. Dat het zo werkt is goed voor producent X (want een bonus staat bovenop de reguliere vergoeding van kosten, inclusief een redelijk rendement), en, naast een beter klimaat, financieel ook voor de afnemer, omdat een door producent X geleverde overprestatie maar één keer tot een bonus leidt en de jaren daarna het voordeel van de verhoogde duurzaamheid volledig bij de afnemer terecht komt.
- De duurzaamheidsprestatie van producent X kan over de jaren afnemen, zelfs bij een gelijkblijvend niveau van duurzame productie in absolute zin, bijvoorbeeld als vraaggroei opgevangen wordt met productie met olie. Het is dan aan producent X om vraaggroei zo goed en zo snel mogelijk op te vangen met duurzame productie.
- De over jaar t gemeten duurzaamheidsprestatie van producent X erkent geen overmacht of andere redenen voor een eventuele tegenvallende duurzaamheidsprestatie. Daar staat tegenover dat, indien de duurzaamheidslat niet wordt gehaald over jaar t, de duurzaamheidslat niet zal toenemen richting jaar t+1. Het risico van vermeende tegenvallende omstandigheden ligt dus volledig bij producent X, maar het risico heeft een betrekkelijk klein effect op het toekomstige bonuspotentieel van producent X, i.e. de materiële impact van het risico ligt met name in een verschuiving in de tijd en niet in een voor "altijd verloren" bonus.
- Er geldt voor elk jaar een maximum van 3%-punt aan de vastgestelde overprestatie aan het einde van het jaar. Bij daadwerkelijke toepassing van dat maximum geldt dat maximum evengoed voor de ophoging van de duurzaamheidslat waardoor op dat moment ook het

bonuspotentieel voor de jaren daarna niet meer dan 3%-punt kleiner wordt.

- Doordat de werkzame periode van een ex-ante duurzaamheidslat en ex-post duurzaamheidsprestatie van producent X elk jaar om praktische redenen twee maanden naar voren is verschoven in de tijd, produceert X de laatste twee maanden van een jaar in juridische zin in onwetendheid van de duurzaamheidslat voor het aankomende tariefjaar. Dat zou ten koste kunnen gaan van de effectiviteit van de prikkel. De ACM is echter van mening dat dit geen probleem is, omdat de prestatiemeting louter gebaseerd is op productiegegevens van producent X zelf en omdat producent X al enige tijd vóór aanvang van een nieuw tariefjaar het eventuele bonusvoorstel van de ACM heeft ontvangen en dus weet welke duurzaamheidslat daarin wordt voorgesteld voor het aankomende tariefjaar. Producent X is de facto dus niet onwetend.
- De duurzaamheidsprikkel staat los van de profit sharing en deze twee prikkels beïnvloeden elkaar in beginsel niet, omdat een bonus die voortvloeit uit de duurzaamheidsprikkel slechts extra inkomsten genereert voor producent X, maar geen kosten.

6. Dictum

De Autoriteit Consument en Markt stelt de methode vast, als bedoeld in artikel 2.5, vijfde lid, en artikel 3.14, zesde lid, van de Wet elektriciteit en drinkwater BES, overeenkomstig de beschrijving in dit document.

Deze methode geldt van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031.

Van deze methode wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. Voorts publiceert de Autoriteit Consument en Markt dit besluit op de internetpagina van de Autoriteit Consument en Markt.

Den Haag,
Datum: PM

Autoriteit Consument en Markt
namens deze,

drs. M.R. Leijten
bestuurslid

Gelet op artikel 7, eerste lid, van de Wet administratieve rechtspraak BES staat tegen deze methode geen (zelfstandig) beroep of bezwaar open. Belanghebbenden die rechtstreeks geraakt worden door de tarievenbeschikkingen die op grond van deze methode door de ACM worden genomen, kunnen tegen die beschikkingen rechtsmiddelen aanwenden. In hun beroep- of bezwaarschrift kunnen zij dan argumenten aanvoeren gericht tegen deze methode.

Bijlage 1: WACC

Deze bijlage is bijgevoegd als een separaat document.